Poštnina plačana v gotovini. Posamezna štev. Din 1.-
Leto XXI. V Ljubljani, dne 22. septembra 1938. Št. 38.

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine v Ljubljani — Knaflјeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knaflјeva ulica štev. 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 din, polletno 18 din, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar. Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.711.

Za ozdravitev sadne trgovine

V nekem listu smo čitali naslednje jadikovanje, ki ga prinašamo zato v celoti, da bo naš sadjar videl, kako nekretni in nezmožni so ljudje, ki bi naj ščitili njegove koristi.

Na Kmetijsko zbornico prihajajo pritožbe kmetov-sadjarjev, da jih trgovci, ki kupujejo od njih sadje za izvoz, izrabljajo in odirajo. Dogaja se namreč sledeče.

Trgovec se pogodi s kmetom za dobavo jabolk določene vrste in kakovosti po v naprej dogovorjeni ceni. Kmet se drži pogodbe, svoja jabolka skrbno prebere in sortira. Vse to ga seveda stane mnogo časa in truda pa tudi denarja. Ko jih pa pripelje trgovcu in misli, da bo za skrbno pripravljeno blago brez nadaljnjega prejel določeno ceno, se pa trgovec kar na lepem zmisli, da sadje ne odgovarja dogovoru ter skuša tako izpodbijati pogojeno ceno.

Kmetu ne preostaja drugega kot to, da odpelje sadje nazaj domov, kar je seveda zopet zvezano s stroški ali pa, da pristane na znižano ceno. Tako trgovec pritisne na kmeta, da mu sadje proda po ceni, ki jo ima sadje slabše kakovosti, izvozi ga pa sam kot sadje boljše kakovosti, namreč kot tako, za kakršno sta se s kmetom prvotno pogodila.

Tako postopanje izvoznikov sadja s kmeti je popolnoma protizakonito in kaznivo.

Sadjar ima pravno dve možnosti, da se zavaruje proti takemu izkoriščanju: 1. da se obrne na sodišče in zahteva od njega razsodbo ali pa 2. da se pri kupoprodajni pogodbi dogovori s trgovcem, kdo bo v primeru spora razsodil, ali blago ustreza dogovoru.

Obe ti dve sredstvi pa kmetu ne pomagata prav dosti, ker je on navadno gmotno šibkejši od trgovca in mnogokrat od njega tudi gospodarsko odvisen, zraven tega pa ne v pravdi tako spreten kot trgovec.

Kmetijska zbornica je že začela zbirati o stvari točnejše podatke ter pokrenila akcijo pri banski upravi in ministrstvu, da se uredba o kontroli sadja za izvoz izpopolni tako, da bodo z njo zaščiteni tudi interesi kmetov.

Izpopolnjena uredba naj bi določala obvezno razsodišče, ki bo v primeru spora ugotovilo, ali sadje ustreza dogovoru ali ne.

Kmetje naj vse primere, ko jih izvozniki na take in slične načine izkoriščajo, javijo Kmetijski zbornici, da bo lahko trgovinskemu ministrstvu predlagala, da takim trgovcem vzame izvozno dovoljenje.

Opozarjamo pa kmete, da naj bodo solidni in naj se vedno točno drže dogovora ter naj dostavijo trgovcu le tako blago, za kakršnega so se pogodili. Le v tem primeru, če so sami pošteni, lahko zahtevajo poštenosti tudi od trgovca.

Iz tega pisanja vidimo, da so tem zaščitnikom sadjarskih koristi povsem neznane uzance, to so za obe plati (prodajalca in kupca) obvezni predpisi, ki izključujoč sodno pot urejujejo po posebnem razsodišču, sestoječem iz pripadnikov obeh strank, vse spore pri prevzemu blaga. Naši hmeljarji imajo že več let takšne uzance in so prav zadovoljni z njimi.

Vpeljimo dneve grozdja

Zdravniki priporočajo že desetletja, naj bi se v ljudski prehrani tudi naš narod v korist svojega zdravja in svoje moči poleg drugih hranil posluževal zlasti tudi grozdja. Čuli so se tudi že pri nas ponovno predlogi za uvedbo grozdnih sejmov. Spominjam se, da se je pred leti vršil tak grozdni sejem in kolikor vem ne brez uspeha. Saj so kmetje-vinogradniki prodali tam na vagone grozdja in sicer po primerni ceni. Za 1 kg grozdja so dobili toliko kolikor pozneje za 1 l vina, za kar sta potrebna najmanj dva kg grozdja.

Vendar je pri nas na Slovenskem ta ideja zopet zaspala. Žal nimamo organizacije, ki bi akcijo za grozdne sejme ali »dneve grozdja« hotela ali znala v roke vzeti. Pač pa nam tudi v tem pogledu prednjačijo naši bratje Srbi, ki potom svojih vinogradniških zadrug, katerih imajo v vsakem vinskem okolišu, ne samo producirajo enotna vina, ki jih neprimerno lažje prodajo kakor naši vinogradniki svoja, katerih imajo v vsakem polovnjaku drugo sorto, temveč vržejo vsako leto tudi ogromne količine grozdja na trge v Beogradu in drugih mestih, celo v Maribor, pa tudi v inozemstvo. Zadnja tri leta pa so se vrgli na to akcijo tudi bratje Hrvati in prirejajo letos že tretje leto »narodne dneve grozdja« in sicer postopoma po okoliših, kakor kje grozdje zori: v južnem Primorju, na otokih, v gornjem Primorju, v podunavskem vinogorju, okrog Slav. Broda in Požege, Zagorju itd. V vsakem vinskem okolišu so trajali grozdni dnevi prvo leto samo 3 dni. Na podlagi izkušenj v prvem letu so lani podaljšali priredbo na 10 dni v posameznih okoliših in bodo tudi letos pridržali to dobo. Značilno je, da je lani samo mesto Zagreb v teh »narodnih grozdnih dneh« pokupilo nad en milijon kilogramov grozdja. Hrvatski listi poudarjajo, da bi samo Zagreb potreboval najmanj desetkrat toliko, ako bi si vsa rodbinska gospodarstva nabavila primerno množino grozdja za prehrano.

Značilno in poučno je vsekakor tudi, da hrvatske organizacije, ki prirejajo grozdne dneve po celi Hrvatski (to sta Savez hrvatskih vinogradara i vočara in Gospodarska sloga) povsod tekom priredbe grozdnih dni prirejajo obenem tudi poučna predavanja o potrebi grozdja in sadja sploh za pravilno prehrano ter v prilog grozdnim sejmom tudi javne manifestacije.

Če je prirejanje grozdnih sejmov mogoče v Srbiji, Vojvodini in na Hrvatskem, ali ne bi bilo mogoče tudi pri nas v Sloveniji? Nisem vinogradnik in odkrito povem, da o vinogradništvu v glavnem toliko razumem, da vem, katero vino je dobro in katero ne. Toda trezni razum mi pravi, da bi moralo biti to, kar je mogoče v drugih delih države, pod gotovimi pogoji mogoče tudi pri nas. Zakaj bi ne bilo mogoče s primerno organizirano akcijo vreči n. pr. gotove množine grozdja na mariborski in celo na ljubljanski in na druge trge iz zgornjih Slov. goric, pa iz ormoško-ljutomerskega vinskega okoliša, pa iz haloškega, konjiškega, šmarsko-kozjanskeskega, bizeljskega, dolenjskega itd.? Vse to bi bilo mogoče, manjka nam samo dobre volje in organizacije. Živimo še vedno v zastareli miselnosti o polnih kleteh »rujnega vina« v opevanju zidanic in skrivnostnih glasov v vinskih sodih in ko vina bodisi zaradi preobilice vinskih količin bodisi zaradi preslabe kvalitete in premnogovrstnih tipov ne moremo prodati, pa zabavljamo na državo, na trgovske pogodbe, na neumne meje itd. Namesto da bi že za stotine kilogramov grozdja lepo brez posebnega truda spravili težke tisočake in bi si prihranili mnogo časa in truda za stiskanje in poznejše pretakanje, pa raje posedamo v vinskih kleteh pri polnih sodih vina in ga žulimo s prijateljčki in drugimi dobrovoljčki, ker pač vino »ne gre v denar«.

Ko sem že pred leti razgovarjal o tem problemu z nekim odličnim vinogradniškim strokovnjakom, ki je tudi sam vinogradnik, me je nekoliko zafrkljivo zavrnil, češ da so pri nas posebne razmere in da pri naših grozdnih sortah to ne bo šlo. A čim bolj o tem premišljujem, tem bolj prihajam do prepričanja, da bi šlo tudi pri nas, samo bi moralo biti tako organizirano, kakor imajo to Srbi in Hrvatje. To je pa naloga zadevnih gospodarskih organizacij. Prepričan pa sem, da pri primerni akciji in propagandi Maribor sam pokupi grozdni dovoz celih Slovenskih goric.

V. S.

Sestanek delegatov JNS v Slovenjem gradcu

Prejšnjo nedeljo dopoldne je bila v Slovenjgradcu konferenca dravograjskih in slovenjgraških delegatov JNS. Konferenci sta prisostvovala tudi narodni poslanec Albin Koman in dr. Alujević. V lepem številu so prišli delegati iz obeh obmejnih srezov. Razgovor je vodil predsednik organizacije OJNS Bogdan Pušenjak, ki je podal izčrpno poročilo o stanju stranke v slovenjgraškem srezu. Za dravograjski srez je pročal delegat Franc Cesar iz Črne. Obe poročili sta bili po kratki debati odbreni, nakar je bil izvoljen poseben odbor, čigar glavna naloga bo poživitev strankinega delovanja v obeh srezih. Končno je še narodni poslanec Koman podal zanimivo politično poročilo, ki so ga navzoči delegatje sprejeli z živahnim odobravanjem, nakar je bila ta uspešna konferenca zaključena.

Popoldne je bil sestanek krajevne mladinske organizacije, ki je bil kljub neugodni uri zelo dobro obiskan. Po kratkem nagovoru predsednika Bogdana Pušenjaka je spregovoril predsednik ljubljanske mestne organizacije OJNS dr. Branko Alujević, ki je v svojem zanimivem govoru podal smernice za bodoče delovanje mladinskih organizacij in razložil naloge, ki čakajo našo mladino v bližnji bodočnosti. Toplo pozdravljen je nato podal izčrpno notranje in zunanje politično poročilo narodni poslanec Koman. Mladi poslušalci so z največjim odobravanjem sprejeli krasna izvajanja govornikov in se jim jim z navdušenim aplavzom zahvalili za njih poročila, nakar je predsednik Pušenjak zaključil ta krasno uspeli sestanek

Velik shod JNS v Dalmaciji

Splitska »Nova doba«, ki sicer ni naklonjena Jugoslovenski nacionalni stranki, objavlja obširno poročilo o shodu JNS v Splitu. Shod je bil prejšnjo nedeljo v dvorani kina, ki je bila prenatrpana s pristaši JNS. Shod je otvoril senator dr. Andjelinović. Prvi govornik je bil predsednik JNS Peter Živković, ki je orisal razvoj političnih dogodkov po nastopu vlade dr. Stojadinovića. V svojem govoru je med drugim obsodil konjunkturiste, ki so zapustili stranko zaradi osebnih koristi. Za njim je obširno govoril o notranji in zunanji politiki prvi podpredsednik JNS Jovo Banjanin. Razpravljal je tudi o akciji voditelja »Zbora« Dimitrija Ljotiča in dejal, da se JNS ne strinja z njegovo politiko, da pa je pošten človek in jugoslovenski nacionalist. Bivši senator dr. Uroš Desnica je poročal o delu JNS v Dalmaciji ter opozoril, da celo nasprotniki priznavajo, da je bilo na shodu JNS v Djevrskah 5000 ljudi, v Benkovcu pa 2000. Neumorni narodni poslanec inž. Manfred Paštrović je pozval navzoče nacionaliste, naj nadaljujejo svojo borbo v trdnem zaupanju, da bo jugoslovenska misel na kraju vendarle zmagala. Poslednji govornik je bil senator dr. Andjelinović. Ostro je obračunal z bivšimi člani JNS, ki niso mogli vztrajati v opoziciji. Lepo uspeli shod je bil zaključen v najlepšem redu in miru med prepevanjem slovanske himne »Hej Slovani«.

Kaj je katoliška politika

Na vprašanje, kaj je katoliška politika, odgovarja »Proboj« pišoč: »Odgovora na to ni treba. Kdor si o tem še ni na jasnem, ta naj vzame v roke naš tako zvani katoliški tisk, pa bo videl, kaj vse se stavlja v zvezo s katoliško vero in cerkvijo in kaj vse morata ta dva pojma kriti pod svojim plaščem. Danes lahko rečemo, da je to prava specialiteta nas Slovencev. Imeli so tudi drugje katoliške politične stranke, vsak se še spominja centruma v Nemčiji in katoliške ljudske stranke v Italiji. Toda tudi v času svoje največje moči sta ti dve politični stranki postopali popolnoma drugače kot na način, ki odseva iz našega katoliškega tiska. Danes o teh dveh tako velikih, navidezno za večnost zgrajenih strank, ni nobenega sledu več. V obeh državah je katoliška duhovščina deloma prostovoljno, deloma neprostovoljno zapustila torišče političnega delovanja ter se povrnila na svoje edino pravo torišče — v cerkev...« Člankar govori nato o razmerah in o katoliškem tisku po drugih državah, zlasti v Franciji, kjer katoliška cerkev pozdravlja v svojem naročju vse vernike, pa naj so ti tega ali drugega političnega prepričanja, in vzklika: »To je pravi katolicizem, ki privlači k sebi vse in vsakega, ne odbija pa nikogar!« Članek ima ta-le zaključek: »Nikogar ni pri nas, ki bi bil proti katoliški cerkvi, še manj pa proti katoliški veri, in duhovnik, ki obravnava vse svoje vernike enako ter jih zgolj s političnih vidikov ne loči v bele in črne, najde vedno prisrčen sprejem in spoštljiv pozdrav. Kako lepo bi bilo, če bi se vrnili tisti lepi časi, ko je bil duhovnik v resnici samo dušni pastir in prijatelj vseh svojih vernikov, pa je bil lahko prepričan, da smatra vsaka hiša v njegovi župniji njegov prihod kot vesel in časten dogodek. Ali se bodo še kdaj vrnili ti lepi časi?«

Politični pregled

Pretekli ponedeljek je italijanski ministrski predsednik Mussolini obiskal tudi kraje v Julijski Benečiji in prestopil pri Kačji vasi poleg Planine jugoslovansko mejo, kjer ga je

pozdravili ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen

in so mu izkazale naše vojaške oblasti čast.

Oči vsega sveta so uprte danes v Srednjo Evropo, kjer se odigrava huda borba med Češkoslovaško in Nemčijo zaradi usode sudetskih Nemcev. Nele na Češkoslovaškem, temveč tudi v ostalem svetu so izzvali hudo ogorčenje dogodki zadnjega tedna, ko so sredi pogajanj za avtonomijo narodnih manjšin na Češkoslovaškem

dvignili sudetski Nemci pod Henleinovim vodstvom oborožen upor proti lastni domovini.

Češkoslovaška oblastva so naglo in s krepko roko upostavila mir in red po vsej državi. Henlein in še mnogo tisoč njegovih pristašev so zbežali na Nemška tla, od koder rujejo s proglasi po radiu in celo skušajo z oboroženo silo delati obmejne nemire, da bi pokazali svetu, da češkoslovaška oblastva niso v stanju vzdrževati red in mir v državi. Po posvetovanjih s francosko in italijansko vlado se je odločil pretekli petek

angleški ministrski predsednik Chamberlain, da poseže naravnost v razplet dogodkov.

Vkljub svojim sedemdesetim letom je prvič v svojem življenju sedel v letalo in odletel v Nemčijo, da poizve od kancelarja Hitlerja njegove zahteve in tako še v zadnji uri prepreči vojno, ki jo nobena država ne želi. Hitler mu je stavil takšne pogoje glede Češkoslovaške, da mu ni mogel sam odgovoriti nanje, temveč je odletel nazaj v London. Tjakaj sta prispela tudi francoski ministrski predsednik Daladier in zunanji minister Bonnet. Po dolgih posvetovanjih sta tako zastopnika angleške in francoske vlade sklenila poslati Češkoslovaški spomenico s sledečimi Hitlerjevimi zahtevami: 1. Tisti kraji, v katerih ima nemško prebivalstvo večino, naj se prepustijo brez glasovanja Nemčiji. 2. Pokrajine z narodno mešanim prebivalstvom naj dobijo široko samoupravo. 3. Češkoslovaška dobi za nove meje, nastale po teh izpremembah mednarodno poroštvo. Te predloge je podprl tudi italijanski min. predsednik Mussolini v svojem nedeljskem govoru v Trstu, kjer je zahteval

samoodločbo za vse narodne manjšine na Češkoslovaškem.

Mednarodni položaj glede Češkoslovaške je sedaj povsem jasen. Pokazalo se je, da gre velesilam le za to, da ohranijo mir za vsako ceno in so tudi pripravljene na žrtve, ki bi pa seveda ne zadele ne njih in ne Nemčije, temveč le Češkoslovaško.

Vsa češkoslovaška javnost kakor tudi člani vlade odločno odklanjajo te angleškofrancoske predloge za rešitev miru.

Med tem pa je češkoslovaška vlada podvzela nove ukrepe za čuvanje miru in reda v državi. Razširila je obsedno stanje na vso državo in ukazala po vseh večjih krajih oddati orožje ter je hudo poostrila predpise za obmejni promet. Prebivalstvo države je ohranilo kljub vsemu temu mirno kri in čaka v upanju nadaljnih dogodkov. Po vsem svetu se prirejajo bučna zborovanja, kjer ljudske

VAŠKI APOSTOL 11

PO L. GANGHOFE U PRIREDIL B. R.

Katra, ki je padec slišala, je pridrvela skozi vrata. Njen strah se je takoj polegel, ko je videla, da se župniku ni nič primerilo in da se še smeje. Toda ko je videla, kaj je napravil Peter s stolom, ji je kri zalila obraz. Toda gospod Felicijan je že v naprej ustavil zatvornice njene zgovornosti. »Prav ti je, Katra! Zakaj pa nisi pustila mehkega stola? Ta se ne bi bil polomil.«

Molče je kuharica pobrala kose polomljenega stola in jih nesla iz sobe. Pri tem je pustila vrata samo priprta. Gospod Felicijan je to opazil in se je namuznil. Potem je sam prinesel Petru mehki stol. »Tako, Peter, tale bo pa že držal!«

Peter se je oprezno spustil na stol in se prijel za naslonilo.

Potem je župnik potisnil svojo skodelico kave predenj. »Zdaj pa še tole izpij!«

»Ne, ne, gospod župnik, za božjo voljo —«

»Ubogaj in pij!«

Peter je ubogal in na dušek izpraznil skodelico. Z rokavom si je brisal usta. »Tako dobre pa še nisem pil, res ne.«

»Da, Katra, ta se razume!« Gospod Felicijan je pomežiknil proti vratom. »Pri kuhanju si boljše ne morem želeti!« Besedo ‚kuhanje' pa je poudaril tako, da bi bil vsakdo moral pričakovati nadaljevanje, ki bi se bilo pa začelo s »toda«. Pa ni nič drugega rekel. Spet je potegnil iz pipe, potem pa je dejal: »Zdaj se bova pa pomenila, ali ne?«

»Da, gospod župnik! Marsikaj sem vam mislil reči! Toliko grenkega! Poglejte, gospod župnik, kaj govore ljudje spet — —«

»Le počasi. Jaz sem te poklical. Zdaj ti bom najprej jaz povedal svoje.« S hodnika se je slišalo glasno pokašljevanje. »In pošteno, Peter!« Gospod župnik je stisnil glas. »Da, pošteno jih boš zdaj slišal.«

Peter si je položil težko roko na glavo in komaj dihal. Ali je bilo mar v sobi res tako soparno, ali pa se mu je samo zdelo? Kar pot se mu je nabiral na obrazu.

Smehljaje se je gospod Felicijan pogledal predse, prijel Petra za uho in mu rekel: »Saj si dober fant, neumnosti mi pa le zmerom uganjaš. Kakšne reči pa delaš spet?«

»Reči?« Ta beseda menda Petru ni bila posebno všeč. Odkimal je. »Ne, reči pa ne delam.«

»Tako? Kaj pa pridiganje po cesti?«

»V hiše me ljudje ne puste več. Zato jim moram pač svoje povedati na cesti.«

»Povedati? Kaj povedati?« Gospod Felicijan se je moral truditi, da je pri Petrovem preskakovanju misli ostal resen. »Kaj pa jim hočeš ti povedati?«

»Peter je debelo pogledal župnika.« Da morajo postati, drugačni, ljudje. Da se sploh nič več živeti ne bo dalo z njimi, če se ne bodo poboljšali. Drug drugemu grene življenje. Žalijo se med seboj, namesto da bi bili dobri in da bi imeli ljubezen.«

»Tako?« Prijazno je pogledal gospod Felicijan vznemirjenega apostola. »Ali misliš, da si ti prvi, ki pripoveduje to ljudem?«

»Prvi? O, ne! Toda ker nihče drug tega ne pograbi, moram pač jaz poskusiti.«

Župniku so zadrgetale ustnice. »Glej, Peter, šest tisoč let je že star svet. Pametni ljudje trdijo, da je še starejši. Toda zmerom se vrti po isti poti in zmerom prihajajo enaki ljudje. Mojzes je bil, mogočni prerok Elija, Krstnik ob Jordanu, sam naš ljubi Rešenik je prišel z neba in je prelil svojo dragoceno kri. In zdaj hočeš priti ti in zmerjati ljudi?«

»Zmerjati?« je zajecljal Peter, ki se je kar stresel, ko je slišal vsa ta velika imena. »Ne, gospod župnik, zmerjam pa ne.«

»Toda ščetinasto kožo jim hočeš potegniti čez ušesa in vsakemu bi rad nataknil svetlo, belo ovčjo čepico.« Gospod Felicijan se je nasmehnil. »Seveda, ker si prav ti, boš napravil iz volkov ovce.«

Peter je zasopel. »Seveda, če pogledam samega sebe, kakšen sem, si moram dostikrat res reči: Peter, malo preveč moči si pripisuješ.«

»Kajne da?«

»Toda potem si moram vselej spet reči: če bi se ljudje vsaj malo poboljšali! Saj ne bi bilo tako težavno! Če bi to storili, bi bilo vse na svetu dobro. Kaj jim je sam Odrešenik to rekel.« Petrove oči so se iskrile. »Tako dobro in lepo jim je rekel: ‚Otročički,' jim je rekel, ‚otročički, radi se imejte med seboj'. Zakaj pa tega ne delajo? Saj ne bi bila nikakšna umetnost! Še jaz zmorem to, čeprav sem pri najbolj neumnih. Vidite, tudi

množice odobravajo odklonilno stališče Češkoslovaške proti kupčiji velesil na njeno kožo.

Nemčija hujska naprej po radiu in časopisih hoteč dokazati svetu, da češkoslovaška država ni zmožna lastnega življenja in jo je treba zato postaviti pod kuratelo.

Vlade vseh evropskih držav in celo tudi izvenevropskih se v dolgih sejah posvetujejo o težavnem položaju, ki je nastal zaradi nemških zahtev in nepopustljivosti češkoslovaške države. Chamberlain obišče te dni ponovno Hitlerja v Porenju. Ne bo mu mogel dati zagotovila, da je Češkoslovaška sprejela njegove po velesilah ji sporočene in priporočene zahteve. Izkazalo pa se je, da so bila dolgoletna zagotovila Francije, Anglije in Italije Češkoslovaški neiskrena in da so danes te njene prijateljice tiste, ki zaradi ljubega miru in varnosti za lastno zemljo silijo Češkoslovaško z vsemi sredstvi, da se ukloni v mnogočem neutemeljenim nemškim zahtevam.

Rusija kot zaveznica Češkoslovaške še ni uradno izrekla svojega stališča v tem vprašanju.

Mnogoštevilna so sicer poročila o doletu mnogih stotin — pišejo celo o tisočih — ruskih letal preko Rumunije na Češkoslovaško, vendar pa se ne da zaenkrat ugotoviti, koliko je resnice na teh vesteh.

Ko to pišemo se pogajanja med vladami nadaljujejo z mrzlično hitrostjo, vendar je položaj tako do skrajnosti napet, da že računajo z vsemi možnostmi. Poostritev spora je še posebno huda, ker terja tudi Madžarska kos Češkoslovaške in se njeni državniki pogajajo s Hitlerjem za skupen nastop.

Japonska armada izrablja ugodno priliko,

ko imajo evropske velesile polno opravka doma, da se izognejo splošnemu polomu, in je zavzela te dni celo vrsto važnih utrdb, ki v krogu 100 do 200 km premera ščitijo začasno kitajsko prestolnico Hankov na srednjem Jangcekiangu. Japonci so v enem tednu v ljutih borbah s hrabrim nasprotnikom zasedli nad 200 km, od katerih so se polastili 80 v zadnjih treh dneh, ko prodirajo izredno naglo. Računajo, da bodo Hankov zasedli še pred koncem septembra.

Na Španskem se nadaljujejo hude bitke in spopadi

za posamezne utrjene točke na fronti reke Ebro, ne da bi se ena ali druga stran znatno pomaknila naprej ali odstopila. Tudi ta stvar je bržčas v zvezi s sedanjim mednarodnim položajem, ker so tuje države morale omejiti svojo pomoč in dovoz v ljudeh in vojnem materialu.

Krvave borbe se nadaljujejo v Palestini

in je bil te dni izredno hud spopad med angleškimi vojaki in arabskimi vstaši blizu Tulkarema. V tem spopadu je na angleški strani sodelovalo 15 aeroplanov.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA

Na zadnjem živinskem sejmu v Ptuju so se plačevali voli 3.25 do 5, krave 2.50 do 5, biki 4 do 4.50, junci 3.75 do 4.25, telice 4.25 do 4.75, teleta 6, pršutarji 7.50 do 8, plemenske svinje 6.75 do 7.25 din za kg žive teže. Konji so bil od 1200 din do 4500 din, in mladi pujski 6 do 12 tednov stari 90 do 150 din za rep.

Na zadnjem živinskem sejmu v Krškem so se prodajali voli po 6 do 5, telice 5.50 do 4.50, krave 5 do 3.50, teleta 7.50 do 4.50, prašiči špeharji po 11, pršutarji 9 do 6 din kg žive teže.

HMELJ. Kupčija v Savinjski dolini je prav živahna. Cene so se učvrstile in plačujejo zdaj 24 do 27.50 din za kg. Računajo, da je v prvi roki le še ena petina letošnjega pridelka.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 13. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 23.79 do 23.93 din;
1 nemško marko za 17.66 do 17.77 din;
1 angleški funt za 211.76 do 213.82 din;
1 ameriški dolar za 43.81 do 44.17 din;
100 franc. frankov za 118 do 120 din;
100 češk. kron za 151.93 do 153.04 din;
100 italijanskih lir za 231.31 do 231.54 din.

Na prošnjo opozarjamo, da gre tu za devize, ne za valute, katerih tečaji žal ne notirajo na borzah. — Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 455 do 460 din. Nemški klirinški čeki so bili v Ljubljani po 14 din.

Sejmi

26. septembra: Bučka, Sv. Jurij ob južni žel., Sv. Trojica v Slov. goricah, Višnja gora;
27. septembra: Črnomelj;
29. septembra: Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Drnovo, Grosuplje, Lesce, Marenberg, Mengeš, Mirna peč, Nova vas na Blokah, Pilštanj, Rovte, Škofja Loka, Sv. Rok pri Čakovcu, Vransko;
30. septembra: Kotoriba, Štrigova;
1. oktobra: Podčetrtek, Kostrivnica, Sv. Lovrenc v Slov. goricah;
2. oktobra: Dobrovnik, Bitnje.

Drobne vesti

= **V Ljubljani spet dovoljeni živinski sejmi.** Živinozdravniško policijska določila o prepovedi živinskih sejmov v Ljubljani za preperčenje širjenja slinavke je ustavljena in so živinski sejmi v Ljubljani dovoljeni.

= **Sloviti živinski in kramarski sejem na Svetih gorah, v občini Sv. Peter pod Sv. gorami,** ki bi se imel vršiti dne 7. t. m., bo letos v torek 27. t. m. Obveščeni so tudi kupci, ki kupujejo živino za inozemstvo.

= **Konec živinske kuge v laškem okraju.** Okrajno načelstvo je razglasilo, da je kužna bolezen slinavka v okraju prenehala, zaradi česar so zopet dovoljeni sejmi v okraju in izvoz živine iz okraja. Izvoz se je že začel v Nemčijo.

= **Obhod po ljutomerskih vinogradih.** Podružnica vinarskega društva v Ljutomeru objavlja: Dne 25. t. m. se prične peti del poučnega tečaja z obhodom po vinogradih v Nunski grabi, Presiki in Globoki. Zbiranje ob 14. uri pri Kodoličevi hiši v Nunski grabi. Drugi dan se bo tečaj nadaljeval po objavljenem sporedu.

= **Znaten izvoz pšenice v Nemčijo.** Po uradnih podatkih smo v avgustu izvozili 4305 vagonov nove pšenice v vrednosti 82.9 milijona din. Razen šest vagonov smo letos v avgustu vso pšenico izvozili v Nemčijo.

= **Jesenski plemenski sejem** rodovniške govedi pincgavske pasme v Ormožu bo v ponedeljek, dne 26. sept. začetek ob 8. uri na sejmišču. Na tem sejmu bo večje število dobre plemenske živine, osobito mladih bikov od 12 do 24 mesecev starih.

---

pametni bi lahko tako delali! Kar recite gospod župnik: ali nimam prav?«

Smehljaje se je gospod Felicijan odložil pipo, prijel Petrovo grčavo pest, jo potegnil k sebi in jo pokril s svojimi rokami. »Čisto prav imaš, Peter, čisto prav! Toda malo narobe je le. Otročički, radi se imejte med seboj, — tega naš gospod Jezus ni nikoli rekel.«

Peter se je zdrznil, kakor bi ga bil zadel kamen v čelo.

»Da, Peter, to je nekoč zaklical sveti Janez!«

Peter se je oddahnil. »No, saj nisem dosti zgrešil, in če je sv. Janez to zapisal, je moral že slišati od Rešenika samega. To ni velika razlika. Toda besede imamo in dobre so.«

»Da, Peter, med najboljšimi, kar jih imamo! In to o svetem Janezu sem ti povedal samo zaradi tega, da bo malo reda v tvoji debeli glavi.«

»Da, da, Vas že razumem! Hvala, gospod župnik. Zdaj sem se pač spet nekaj naučil.«

»No, glej!« Gospod Felicijan je potrepljal hlapčevo trdo pest. »Potem ti moram pa še reči, da krščanska ljubezen ni majhna, ampak zelo velika umetnija, ki jo prav zmore le eden od tisočih. Sploh ni umetnija, ker se je človek ne more naučiti, ampak jo mora že od nekdaj imeti v sebi, kakor ima dan svojo svetlobo, kakor imaš ti svoje dobro srce in svoje svetle oči.«

Te svetle oči, pa so med župnikovimi besedami postajale čedalje večje. Zdaj je Peter stresel debelo glavo. »Ne, ne, gospod župnik. Da se ljubezni ne bi mogli naučiti, tega mi pa ne boste pravili. Poglejte mene! Ali se jaz ljubezni nisem sam naučil?«

»Ne, Peter, ti si jo imel že od nekdaj v sebi.«

»Saj ni res, gospod župnik! Ko sem bil še mlad fant, sem bil nagle jeze in nikogar nisem prav maral. Da, tako je bilo. Potem pa...«

»Kaj je bilo potem?«

»Potem pa sem si nekoč rekel: Kako moreš zahtevati od drugih ljubezen, če je sam nimaš? In potem sem začel. Pa prav lahko sem se je naučil. Pa še vzgled vam lahko povem: Poglejte našega Janeza! Tega sem tudi jaz pregovoril in —« Petru se je zataknil jezik. »Zdaj se je slučajno spet nekam izprevrgel. Toda zanj se ne bojim. Ne, ne! Pri Janezu bom že spet zbudil ljubezen. In če zmore to en človek, zakaj ne bi zmogli tudi drugi? Vsi! Prej ne bom miroval. Če bodo ostali takšni, kakor so zdaj, se ne bo dalo živeti na svetu. Brez ljubezni ni življenja, gospod župnik! Vse se mora podreti. Samo malo pomislite: če bi bili imeli ljudje le kolikkaj ljubezni moja mati ne bi bila —« Peter je zastokal. »Ne, ne, gospod župnik, o svojih zadevah ne bom govoril. Toda poglejte, kaj počenjajo zdaj ljudje spet z Nano! Že dolgo ji pravijo, da je čarovnica. Pa dimnik so ji zamašili. In zdaj klepetajo po vsej vasi, da ima s samim vragom opravka. Če bi vi videli Liziko, gospod župnik —« Peter je le še s težavo govoril. Počasi je pa le izdavil iz sebe vse, kar je hotel: Povedal je, kako je bilo s tistim podarjenim sežnjem drv in kako je ponoči on sekal drva na dvorišču.« In zdaj pripovedujejo ljudje, da je vrag prinesel Nani drva in da jih ji je on nasekal!«

Gospod Felicijan je jezen vstal. Roke je sklenil na hrbtu in hodil po sobi sem in tja, da so krajci njegovega domačega plašča kar odletavali. Obraz se mu je pordečil od jeze. Pri mizi je obstal in udaril po njej, da je zazvenela skodelica. »Naj hudič vse ljudi pobere!«

Peter se je teh besed dosti manj prestrašil, kakor gospod Felicijan sam.

Zunaj v veži pa je nekdo na glas zakašljal in prečastiti je napol v jezi, napol v zadregi zajecljal? »Saj človek nazadnje mora uiti iz kože! V boga ne verjamejo, če jim človek zmerom ne kuri peklenskega ognja pod pručico. In če jim kdo reče kakšno besedo o vragu, strašijo drug drugega z njim, sami se ga pa ne boje. Kmetje! Kmetje! In potem pišejo ljudje o vernem ljudstvu! Ježeš Marija, — to je vsa njihova vera.« Iz žepa je vzel velik pisan robec in se glasno vseknil vanj. Potem se je spet obrnil k Petru: »Zadovoljen bodi in ne razburjaj se! Drugo nedeljo jim bom že s prižnice povedal kar jim gre.« Zunaj v veži je moral biti hud prepih, ki je škodil kuharici Katri; neprestano je pokašljevala. Toda gospod Felicijan menda tega ni slišal. »In kdor mi stare ženice ne bo pustil v miru, se lahko v spovednici pripravi! Saj ni več daleč do velike noči!«

Peter je stisnil župnikovo roko. »Hvala, prečastiti, tisočkrat hvala!«

(Dalje).

TUDI RECEPT

Gospa: »Gospod doktor, ali bi mi mogli nasvetovati, kako bi se iznebila dvojne brade?«

Zdravnik: »Storite tako, kakor sem storil jaz: pustite rasti brado.

DOPISI

KAPELE. Današnji razvoj časa in nove razmere kličejo in pozivajo tudi nas, kmetsko mladino iz Kapel, da se zberemo v močno fronto mladinske organizacije, da skupno nastopimo proti nepotrebni odvisnosti in da v slogi in enotnosti zahtevamo naše pravice. V ta namen se je zavedna mladina zbrala dne 18. t. m. po sv. maši v dvorani ge. Vidmarjeve, kjer se je ustanovilo Društvo kmetskih fantov in deklet v Kapeli. Zvezo je zastopal tov. Iljaž Stanko iz Bizeljskega, ki nam je v glavnem raztolmačil program in delovanje društva ter nam podal vsa potrebna navodila do ustanovnega občnega zbora. Nato smo izvolili pripravljalni odbor. Predsednik Šepec Jože, podpredsednik Krošelj Slavko, tajnik Kovačič Anton, blagajnik Vočenšek Franc, odborniki pa so: Medvedec Jože, Podvinski Andrej in Šepec Franc.

SV. BARBARA V HALOZAH. Roparskega poglavarja Habrka in njegove pajdaše so tukajšnji orožniki oddali v zapore sreskega sodišča v Ptuju. Dokazano jim je bilo nič manj kakor 46 vlomov. V strahu pred posledicami se je Barbara Hrženjakova, ki je članica te vlomilske pajdaščine, zastrupila z lizolom. Najbrž ima ta tolpa na vesti tudi neki umor. — Vinogradi kažejo razmerno dobro in bo dovolj vina, če bo lepo vreme, da bo grozdje lahko dozorelo.

Domače novosti

* **Dvor odpotoval z Bleda.** Preteklo soboto sta se odpeljala z Bleda kraljeviča Andrej in Tomislav v London v šolo. Spremljala ju je Nj. Vel. kraljica Marija, ki pa se bo vrnila na Bled in ostala delj časa na oddihu. Zvečer istega dne je odpotoval z Bleda kralj Peter II. Pripeljal se je v Lesce, ki so bile okrašene z državnimi zastavami. Na kolodvoru je kralja pozdravil minister dvora Milan Antić.

* **Odstop ministra za telesno vzgojo.** Namestniki so sprejeli odstop, ki ga je dal na svoj položaj minister za telesno vzgojo ljudstva dr. Mirko Bujić, ki je postavljen na razpoloženje, za njegovega zastopnika pa je določen Dragiša Cvetković.

* **Nov vodovod je dobilo Frankolovo.** Služil bo vasi in bližnji okolici. Vodovod je napeljan z levega brega nad Frankolovim pod potokom Tesnico skozi vas in je dolg okrog 300 m. Same cevi, ki jih je izdelala državna železarna v Varešu v Bosni, so stale 18 tisoč din, rezervoar pa je stal 9000 din. Važno je tudi, da je pod staro lipo pri cerkvi hidrant, ki bo služil Frankolovčanom v primeru požara.

* **Prva slana.** Slana je posmodila vso ajdo, ki je zlasti letos v krasnem cvetju, uničene so pa tudi druge nežnejše kulture na poljih in vrtovih. Prebivalstvo, ki ga je letos že zadela cela vrsta elementarnih katastrof, je obupano, saj je za mnoge ajda najvažnejše živilo čez zimo.

* **Hud naliv s točo.** Pretekli četrtek so se nad Paškim Korjakom in Pohorjem pričeli kopičiti temni oblaki. Po kratki plohi se je nad Stenico in Bukovo goro vsula kot lešnik debela toča. Čez nekaj minut je toči sledil silen naliv, tako da so bili obcestni in drugi jarki mahoma polni vode. Jesensko neurje se je vleklo čez Dravinjsko dolino proti vzhodu.

* **Vestfalskim rojakom izletnikom.** Vrnemo se v nedeljo 25. t. m. zvečer z brzim vlakom ob 20.50 iz Ljubljane. Vsi točno!

* **Dvakrat jo je pičil modras.** Žrtev nenavadne nesreče je postala 41letna posestnica gospa Ana Urbas iz Slemena pri Selnici ob Dravi. Na njivi jo je pri delu pičil modras, in sicer jo je vsekala razdražena kača, na katero je slučajno stopila, dvakrat v desno nogo. Prepeljali so jo takoj v mariborsko bolnišnico.

* **Smrt pod avtomobilom.** Vladimir Longo z Dobrne pri Celju je vozil oni dan proti Krškemu tovorni avto lesa. Z njim se je peljal 28letni delavec Franc Hladin, uslužbenec pri lesnem trgovcu Francu Okrožniku na Dobrni. Longo je opazil, na daljavo 30 metrov, da mu nasproti dirja potniški avto. Oslepljen po ostri svetlobi se je Longo s svojim vozom umaknil skrajno na desno, pri tem pa zavozil v obcestni jarek. Neznani vozač pa je z bliskovito naglico šinil mimo tovornega avtomobila, ne da bi se zmenil zanj. Tovorni avto se je v tistem hipu močno nagnil in z vso silo zadel v gabrovo drevo ter se ob njem sunkoma ustavil. Vsa stekla na kabini tovornega avtomobila so se zdrobila. Tudi kabina sama je bila močno poškodovana. Hladin je bil na mestu mrtev, šoferju pa se ni nič hudega pripetilo. Vse nesreče je kriv neznani avtomobilist, za katerim doslej še ni sledu.

* **Za požig 2 leti robije.** V Jaršah, občina Ježica, je v juliju pogorel kozolec posestnice-vdove Ivane Semrajčeve, založen s pšenico in deteljo. Škoda je bila cenjena na 10.000 din. Tega požara je bil osumljen samski delavec, 43letni Janez Novak iz Jarš. Obremenjevale so ga različne okolnosti. Janez Nov je človek brez stalnega bivališča, bil je že kar 23krat kaznovan, zaradi tatvine 19krat. Novak se je vsiljeval vdovi Semrajčevi in hotel na njenem domu gospodariti. Semrajčeva pa ga je pognala. Začel je kuhati proti njej hudo jezo in zlasti še, ko je bil kaznovan zaradi neke tatvine na škodo omenjene posestnice. Ljubljanski mali senat je Novaka, ki je odločno tajil krivdo in požig, obsodil zaradi zločinstva požiga na 2 leti robije. Novak je sodbo mirno sprejel. Zagovarjal se je, da je bil kritično noč zelo razburjen in ni nič vedel, kaj dela. Ne more se spominjati na požig, ker je bil v fronti med svetovno vojno ustreljen v glavo, in je od takrat prav slabega spomina.

* **Avtomobilska nesreča.** V Kortah pri Izoli se je pripetila huda nesreča. Celestina Gregorčičeva, 18 let staro dekle, se je proti večeru s kolesom vračala z dela domov, ko jo je na lepem podrl na tla neki avto, ki je pribrzel za njo. Njene poškodbe so bile izredno hude. Prepeljali so jo v tržaško bolnišnico, kjer si zdravniki mnogo prizadevajo, da bi jo ohranili pri življenju. Avtomobilist je bil aretiran.

* **Smrtna nesreča kolesarke.** V Ločniku pri Gorici se je smrtno ponesrečila 40 let stara Angela Bresanova. S kolesom se je vračala po nekem opravku domov. Na Oglejski cesti je zadela ob kamen, ki je molel iz trdega cestišča, in treščila s kolesa na tla s tako silo, da si je prebila lobanjo. V goriški bolnišnici je še tisti večer podlegla poškodbi.

* **Zajeta ciganska tolpa.** Orožniki so zajeli tričlansko ciganso tolpo, ker obstoja sum, da ima na vesti nedavni drzni vlom v trgovino Ivana Gruberja v Arnačah, ko je izginilo iz omenjene trgovine raznega manufakturnega blaga v vrednosti okoli 20.000 dinarjev.

* **Oproščena obtožbe umora.** Pred velikim kazenskim senatom v Ljubljani, se je te dni nadaljevala pred dvema mesecema prekinjena razprava proti posestnici Mariji Osolnikovi iz Breznika in njenemu sinu Štefanu, ki sta bila obtožena, da sta po zrelem preudarku aprila leta 1929. s strupom, ki sta ga prilila čaju, najprej zastrupila moža, oziroma očeta Jožefa Osolnika, nato pa ga še zadavila in mrtvega obesila na kozolcu, da bi mu podvalila samomor. Raztelesenje ni moglo dognati zastrupitve, in je tudi sodni izvedenec dopustil možnost samomora. Oba obtoženca sta bila zato oproščena vsake krivde in kazni glede obtožbe za zločinstvo umora moža, oziroma očeta in izpuščena iz preiskovalnega zapora.

* **V zmešnjavi je bil obstreljen.** Po vinogradih postavljajo viničarji zvečer proti neljubim gostom čuvarje. Tako je bil v Božjakovem v vinogradu na straži 26letni Anton Nemanič. Fant je začul v vinogradu lomastenje in šum in že je mislil, da je prišlo v vinograd več nezaželjenih gostov. Ker je bil sam, je alarmiral še nekaj svojih sosedov, ki so s puškami prihiteli na kraj. V negotovosti in razburjenosti je bilo oddanih v noč samo za strah več strelov. Po strelih pa se je v vinogradu začul bolesten krik. Ko so stražarji prišli na mesto, kjer se je čulo ječanje, so na svoje čudo opazili, da so v temi ranili svojega tovariša Nemaniča, ki je dobil strel v levo nogo. Ranjenca so morali prepeljati v bolnišnico v Kandiji.

* **Prijeti razbojniki.** Razbojniško tolpo, katere člani so morali priseči zvestobo svojemu poglavarju, so nedavno prijeli pri Sv. Barbari v Halozah. Tolpa je imela deset članov, vodil jo je pa Franc Habuna, ki se je pred dvajsetimi leti vrnil iz Amerike in se takoj lotil organiziranja roparske tolpe. Največ članov je nabral v Hrvatskem Zagorju. Član, ki se prisege ni držal, je bil strogo kaznovan ali celo ubit. Tolpa je imela v teku svojega delovanja na vesti kakih 55 velikih vlomov in tatvin.

* **Roparski napad na duhovnika.** Neki duhovnik je hotel obiskati župnika pri Sv. Katarini nad Medvodami. Na samotni poti v gozdu sta ga pa pričakala dva moška, stara 20—30 let. Planila sta nanj in ga podrla na tla ter mu hladnokrvno iz žepov pobrala srebrno uro z verižico, denarnico s 85 din in listnico. Ta je bila sicer debelejša, navidez napolnjena z bankovci, ni pa bilo v njej nikakega denarja. Odvzela sta mu tudi — zavojček bonbonov. Sicer sta se pa »obzirno« obnašala: nista ga udarila; vrnila sta mu vse legitimacije, pisma in druge papirje; tudi denarnico z enim dinarjem drobiža sta mu dala nazaj; vse drugo sta mu pustila, le za denar jima je bilo in za srebrnino. Tudi brevir sta preiskala; ko v njem nista našla bankovcev, sta ga vrnila z vsemi podobicami vred. Zbežala sta v smeri proti Toškemu čelu.

* **V enem mesecu sta pognala 9.900 din.** V mesecu juliju se je Franc z Dobrne seznanil v Celju z neko duševno omejeno Alojzijo. Ob koncu meseca julija je bila Lojzki izplačana dota v znesku 9.900 din. France je dekletu obljubil zakon in najela sta si neko stanovanje v Zavodni. Do konca avgusta pa sta zapravila vso dekletovo doto. France se je že prej izrazil, da bo dekleta pustil, kadar ne bo več denarja. Policija je sedaj »kavalirja« aretirala in ga izročila okrožnemu sodišču.

* **Griža v Dolnjem Prekmurju.** Po vaseh dolnjelendavskega sreza še vedno razsaja griža. Največ obolelih je v Dolini, Petešovcih in Dolnji vasi. Bolnišnica v Dolnji Lendavi je prenapolnjena, zato so začeli bolnike odpravljati v Čakovac. Zdravniki se trudijo, da epidemijo čim bolj omejijo.

* **Po treh letih je našla ukradeno hčerkico.** Kmetica Monika Halužanova iz Klenovca je bila pred tremi leti na božji poti pri Mariji Bistrički s štiriletno hčerko Anico. Ko je bila v cerkvi zamaknjena v molitev, je otrok izginil. Ves dan je mati iskala hčerko, vsa strta se je, brez nje vrnila domov. Začela je hoditi na božja pota. Tako je tudi te dni prišla v Trški vrh pri Krapini. Naenkrat se je pred njo znašlo 7letno dekletce, vpijoč: »Mamica, mamica, jaz sem Ančica, tvoja hčerka, ne daj me ciganom!« Ankica je bila po cigansko oblečena, zlomljenih rok in izkaženega lica. Po znamenju na hrbtu je mati spoznala hčerko in jo je vsa srečna odvedla domov. Orožniki pa so prijeli dve ciganki, ki sta pred tremi leti ukradli punčko in jo pohabili, da je lažje beračila. Cigansko družino bodo prignali v Zagreb. Dekletce je podrobno povedalo, kako so jo cigani mučili, ko so jo takrat v Bistrici ukradli in jo spravili v vrečo in se odpeljali z njo proti Zagrebu.

* **Sleparija se mu je posrečila.** Pri trgovcu s kurivom Alojzu Resmanu v Ljubljani se je oni dan zglasil okrog 40letni moški, ki se mu je predstavil za posestnika Repovža iz Zg. Cerovca. Ponudil mu je v nakup večjo količino bukovih drv ter izvabil od njega 1000 din, nakar je izginil. Trgovec se je šele naknadno zavedel, da je nasedel zvitemu sleparju, ki je zlorabil Repovževo ime.

* **Težak hlod mu je zdrobil obe nogi.** Posestnik Franc Krajnčič iz Male vasi, občina Sv. Marjeta je vozil iz gozda domov voz tramov. Utrujen je tudi sam sedel na težko obloženi voz, a se je naenkrat pri tem strlo kolo. Posestnik je padel pod voz, nanj pa težak tram, ki mu je zdrobil obe nogi. Prepeljali so ga v ptujsko bolnico.

* **Vlak je povozil 29letnega Marija Pavlina** iz Ločnika pri Gorici. Nesreča se je pripetila v torek popoldne na železniškem prehodu v Barkovljah pri Trstu. Truplo nesrečnega Pavlina so prepeljali v mrtvašnico tržaške bolnice, kjer so ga raztelesili.

* **Tekmecu odsekal glavo.** V bosanski vasi Tolisi sta bila Jovo Dominković in Luka Vincetić zaljubljena v vaško lepotico. Dominković je bil prepričan, da ljubi dekle bolj Vincetića in zato je sklenil obračunati z njim. V torek ga je počakal s sekiro in mu odsekal glavo.

* **Strela je vžgala domačijo** posestnika Glaserja pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Domačini in sosedje so takoj začeli reševati živino iz gorečega hleva. Poleg domačih so prihiteli na pomoč še pesniški in mariborski gasilci ter gasilci iz bližnje okolice.

* **Strela ga je udarila.** Pri Devici Mariji v Brezju je šel med nevihto 26letni delavec tvornice Doctor in drug iz Maribora, Franc Kos na verahdo po orodje, v tem hipu je pa že treščilo v beton, od tam je strela šinila proti Kosu. Vrglo ga je, da je omamljen in deloma ožgan obležal nezavesten. Reševalci so ga jadrno prepeljali v bolnišnico in zdravniki upajo, da mu bodo kljub hudim opeklinam rešili življenje.

* **Mrtvec v gozdu.** Znani posestnik Franc Čebela iz Rogoze je oni dan krenil s kolesom od doma. Ženi je dejal, da se pelje v Maribor. Ker ga pa ni bilo domov, ga je šla zaskrbljena žena iskat. Našla ga je v lastnem gozdu na tleh ležečega, mrtvega. Izvršil je samomor s tem, da je izpil večjo količino lizola, potem ko je svoja očala še obesil na bližnje drevo. Točni vzroki samomora niso znani, zdi se pa, da ga je zelo potrla bolezen in pa neprijetne posledice neke menice.

* **Z motorjem v smrt.** Mehanik in trgovec Franc Širec se je peljal z motorjem v Juršince. Ko je popravljeni motor oddal lastniku, se je hotel vrniti domov. Da pa bi mu ne bilo treba pešačiti, se mu je ponudil lastnik motorja, da ga bo peljal v Ptuj. Ko sta privozila do ovinka pri Gaberniku, je kokoš preletela cesto; voznik se je hotel izogniti, pri tem pa je motor v polnem diru zadel v kup gramoza, pri čemer sta oba vozača zletela po tleh. Dočim se lastniku motorja kakor tudi motorju ni nič zgodilo, je mehanik Širec obležal v nezavesti. Zdravnik ga je takoj spremil v ptujsko bolnišnico, kjer pa je poškodbam podlegel.

* **Strahovita železniška nesreča.** Pri Ovčarski Banji se je primerila v sredo velika železniška nesreča. Treščila sta brzovlak iz Beograda in mešanec, ki je privozil iz Sarajeva. Ob silnem udarcu so se popolnoma razbili lokomotiva in trije vagoni mešanega vlaka. Brzovlak pa je bil le malo poškodovan. Nesreča se je pripetila, kakor vse kaže, po krivdi strojevodje brzega vlaka, ki bi se moral na postaji Ovčarska Banja, kjer se običajno sreča z mešancem iz Sarajeva, ustaviti, a je vozil dalje. Vlakovodja je na vso srečo opazil po signalu, da je bila proga zaprta in je ustavil vlak na drugem koncu postaje. V tistem hipu pa je že privozil iz nasprotne smeri mešani vlak in se zaletel v brzovlak. Trčenje je bilo strašno. Več vagonov je bilo razdejanih in izpod ruševin je bilo slišati obupne vzkrike ranjencev. Med potniki sta bila tudi neki slovenski zdravnik in neki sanitetni polkovnik, ki sta ranjencem takoj priskočila na pomoč. Iz Čačka je pozneje privozil posebni vlak, ki je ranjence odpeljal v čačko bolnišnico. Pri nesreči se je ubilo 6 potnikov, 16 ljudi je bilo nevarno, 20 pa lažje poškodovanih.

* **Kaznovano praznoverje.** V Rakičanu pri Murski Soboti se je oglasil pri nekem posetniku cigan Ivan Bogdan in tako zgovorno pripovedoval o svojih velikih čarovniških sposobnostih, da je popolnoma premotil dobrodušnega gospodarja. Cigan je nagovoril posestnika, naj mu da nekaj denarja, da ga bo v loncu pomnožil. Ta mu je ponudil par kovačev, toda cigan je menil, da za tako majhno vsoto ni vredno uganjati coprnije, ker pač ne bo uspela. Za uspešen posel mora biti večja vsota, da bo pricopranega denarja več. Ciganu so se zasvetile oči, ko mu je posestnik izročil 3600 din. Jurje, stotake in drobiž je pomešal v lonec in pričel svoj čarovniški zagovor. Stekel je na polje, izgovarjal čarobne besede, se priklanjal in se vedno bolj pomikal proti gozdu ter končno izginil. Ženi in sinu je dal po 100 din, nato pa je šel v Ljutomer, kjer si je najel avto in se odpeljal na veselo potovanje. Najprej se je ustavil v Središču ob Dravi, kjer se je pošteno okrepčal in zatrieval, da mu je denar prinesla coprnija. Koliko postaj je že napravil na svoji prijetni avtomobilski vožnji, še niso ugotovili, samo toliko vedo, da je v bližini Varaždina izginila za njim in za začaranim denarjem vsaka sled. Cigan bo gotovo prišel v roke oblasti, denarja pa ogoljufani posestnik ne bo več videl.

* **Otrok pod kopiti.** 4letna Horvat Rozika iz Gornje Jablane pri Cirkovcih je šla z očetom na polje. Medtem ko je oče opravljal svoje delo, se je dekletce igralo pri konjih. Živali so pretegnile voz in šle preko otroka. Revico se pripeljali v bolnišnico s težkimi poškodbami na glavi in nogah.

* **Velik požar na Dravskem polju.** V Zlatoličju pri Št. Janžu na Dravskem polju je nastal ogenj, ki je uničil štiri gospodarska poslopja. Najbolj je prizadet posestnik Štefan Čelan, ki mu je zgorelo mnogo krme in tudi domačija. Zdi se, da je bil ogenj podtaknjen.

* **Drzen vlom.** V Topolšici je bilo vlomljeno v stanovanje posestnika Mihe Skrubeja. Vlomilci so odnesli za 8.000 din raznega blaga, razno obleko, čevlje, perilo in zlatnino. Orožniki so izsledili vlomilca v osebi 27letnega pleskarskega pomočnika Štefana Verleta. Našli so ga v celjskih zaporih, kjer presedeva petmesečno kazen zaradi drugih tatvin. Ugotovili so, da je dan pred nastopom svoje kazni vlomil pri Skrubeju in nato izginil. Mislil je pač, da za zapahi njegov nov greh ne bo prišel na dan.

* **Dva slovenska splavarja je rešil.** Preteklo nedeljo popoldne sta bila rešena iz Save pri Zagrebu dva slovenska splavarja. Padla sta bila v vodo in plavala sta za splavom, ki ga je nosila voda naprej. Pri Gospodarićevem kopališču ju je opazil član društva savskih čuvajev Branko Bujinac, ki se je baš pripravljal v cerkev, da bi se poročil. Hitro je skočil v čoln in rešil splavarja, potem pa je odšel v cerkev k poroki.

* **Otrok v plamenih.** 4letna hči posestnika Terezija Rihar iz Polhovega gradca se je sukala doma v kuhinji okrog ognjišča. Ogenj iz peči pa je otroku vžgal obleko in je bila mala Terezija mahoma vsa v plamenih. K sreči so priskočili takoj domači, ki so strgali gorečo obleko z nje, vendar je dobil otrok po vsem životu hude opekline.

* **Požar.** Posestniku Janezu Frasu iz Grajenščaka je zgorela hiša. Ko je žena kuhala večerjo, je na ogenj naložila suho vejevje. Iskre so letele skozi dimnik in zažgale presušeno slamnato streho. Zgorelo je seveda vse do tal. Škoda je znatna.

* **Vlak zažgal hlev.** Pogorelo je gospodarsko poslopje pri Kuratu v Žitari vesi na Koroškem. Škode je okrog 3000 mark, ogenj je povzročila najbrže iskra iz mimovozečega podjunskega vlaka.

Po Hirschevi — J. M.:

V valovih grajskega jezera[2]

Roman

»Le mirno, draga Vida,« jo je miril njen mož in važno menil, »na delo moramo po načrtu. Pokličite še šoferja in vrtnarja, Gašper,« je naročil strežniku.

»Oprostite, milostljivi gospod, oba že celo uro iščeta gospodično,« je dejala kuharica pri vratih.

»Brez mojega naročila jo iščeta?« se je razburil ravnatelj. »Kdo jima je to naročil?«

»Jaz, jaz,« je odgovorila kuharica Dora. »Ko mi je Roza,« pri tem je pokazala sobarico, »okoli pol devetih povedala, da je treba z večerjo še čakati, ker je gospodična Vera nekje ostala. Potem sem zmerom in zmerom gledala, kdaj se gospodična vrne. Ko je ura bila devet, od strahu nisem mogla več zdržati. Poklicala sem šoferja in vrtnarja in jima rekla, naj poiščeta gospodično Vero.«

»To je neodpustljiva samovoljnost,« je začel besedovati gospodar, ne da bi ga bili prisotni mogli razumeti, zakaj se je prav za prav hudoval. Toda njegova žena mu je segla v besedo. Vsa plašnost, ki jo je navadno čutila pred možem, jo je minila zdaj, ko jo je z vso silo obvladoval strah, da se ni sestri zgodila nesreča.

»Je že prav,« je menila, »prav ste ravnali. S tem ste pokazali, da ste zvesta uslužbenka.«

»Zaradi vaše zvestobe naj vam bo odpuščena vaša samovoljnost,« je zdaj nenadno obrnil besede gospodar. »Ali morda veste, kam sta šla?«

»Šofer se je napotil skozi gozd proti Brezovju, a vrtnar proti graščinskemu jezercu,« je menila sobarica Roza. »Tudi na železniški postaji sta menda poizvedovala, ali ni kdo videl gospodične.«

»Torej pojdiva midva, Gašper, proti Oklešnici in Stari vasi,« je dejal ravnatelj strežniku.

»Jaz pojdem s tebol!« je rekla njegova žena in se ga oprijela.

»Ne, ti moraš ostati doma,« je nežno odgovoril mož in jo nalahno odrinil. »Ne moreš nam pomagati in bi nam bila samo v oviro.«

»Sama ne bom ostala doma. Tako me je strah, da bom umrla. O, Vera, Vera, kje si? Ali ti je morilčeva roka vzela življenje? Ali si sama...«

»Molči! Ne govori takih nesmiselnih besed!« jo je okaral njen mož, toda Vida se ni dala potolažiti.

Le po zagotovitvi kuharice, sobarice in guvernante, ki je tudi prišla med tem v sobo, da je ne bodo pustile niti trenutek same, je gospodinja Vida pristala na to, da ostane doma. Toda vztrajala je na tem, da pojde na balkon. Trdila je, da se ji zdi, kakor da se bo zdaj zrušil v sobi nanjo strop. Zato da mora biti na prostem in prisluškovati, kdaj se bo odkod zaslišal kakšen glas, ki bi ji naznanil, da so pogrešanko našli.

Bila je lepa, tiha noč v juliju, ena izmed tistih noči, ko se ti zdi, da jo prepleta še rahel solnčni svit, tako da se zvezde le motno blešče, a vendar zemlje ne obdaja popolna tema. Svež vonj po zemlji, katerega je povzročala rosa, ki je padla na njive in travnike, preprečene podnevi od solnca, se je vzdigoval do balkona, na katerem so bile služabnice zavile stokajočo gospodinjo v odeje v udobnem naslanjaču. Spočetka se je zelo upirala temu in je vztrajala na tem, da bo na vrtnem stolu sede čakala vesti o sestri. Stopala je po balkonu sem in tja, dokler se ni vsa utrujena vrgla na naslanjač. Kakor otrok je v naslanjaču plakala, dokler ni zaspala. Med spanjem se je zdaj pa zdaj za trenutek zbudila in vprašala po sestri.

Vse tri služabnice so sedele skupaj in šepetaje izmenjavale misli o tem, zakaj se gospodična Vera ni vrnila. Ko pa se je začelo na vzhodu svitati in je zapihal hladnejši veter, je vzela krepka kuharica spečo gospodinjo, ki jo je bila že kot otroka pestovala, kakor majhno deklico v naročje in jo nesla v sobo na posteljo...

*

Čeprav je bila ura že deset proč, ko se je ravnatelj Košutnik s svojima spremljevalcema odpravil na iskanje Vere, je bilo zunaj še prav živahno. Letoviščarji, bivajoči po sosednih vaseh, so se sprehajali po vročem dnevu v prijetnem večernem hladu. Mnogi izmed teh in pa nekateri kmetje so se jim pridružili, da bi pomagali iskati gospodično,

* **Pojasnjena tatvina.** Uslužbenki mariborske bolnišnice Kristini Peričičevi je izginilo nedavno iz zaklenjenega kovčega v spalnici 6000 dinarjev gotovine s svileno ruto. Oblastva so zdaj izsledila tatico, neko 43letno Marijo Kranjčevo iz Vojnika. Kranjčevo, ki je bila zadnji čas v celjski bolnišnici, je izdala ukradena svilena ruta. Priznala je, da je vlomila v kovčeg oškodovanke in še istega dne odšla iz mariborske bolnišnice. Odšla je v celjsko bolnišnico, prej pa si je kupila za ukradeni denar razne potrebščine in uro. Pri Kranjčevi so našli še samo 362 din.

* **Vlom v planinsko kočo.** Orožniki so aretirali očeta in sina Miloša Šmidhoferja, ki sta vlomila v planinsko kočo pri Sv. Primožu na Veliki Kopi na Pohorju. Odnesla sta jestvine, posteljnino in druge predmete v skupni vrednosti okoli 4000 dinarjev. Vlom sta priznala in se zagovarjata, češ da sta vlomila zaradi tega, ker sta stradala. Izročili so ju v zapore mariborskega sodišča.

* **Z mišnico se je zastrupil** v Trsteniku pri Sv. Benediktu v Slov. goricah kmetski sin Anton Breznik. Po 18. urah groznih bolečin je izdihnil. Vzroki samomora niso točno ugotovljeni.

* **Zaradi prikrivanja in prodaje ukradene svile** so bili obsojeni pred mariborskim okrožnim sodiščem: 36letni delavec Franc Podjavoršek na tri mesece zapora in 180 din globe, 38letni mesarski pomočnik Ivan Majcen na tri mesece strogega zapora in 180 din globe, 34letni Ferdo Likavec na mesec dni strogega zapora, prav tako Anton Benek. Vsi obsojenci, ki so iz Maribora, so bili namreč obtoženi, da so prikrivali in prodajali svilo, ki je bila ukradena iz tekstilne tvornice Thoma na Pobrežju. Letos od maja do junija je tam zmanjkalo svile za 12.000 dinarjev. Pravega storilca, ki je svilo kradel iz tvornice, še danes nimajo, saj ni nihče od obsojencev mogel priti do svile v tvornici. Tatvinam so prišli na sled popolnoma slučajno, ko je neka uradnica tvornice opazila pri svoji sestri, ki je živilja, da izdeluje svileno obleko iz surove svile, katero prodaja Thomova tekstilna tvornica.

* **Smrt med ameriškimi rojaki.** V kraju Ely v Minnesoti si je prerezal vrat 70letni Jože Starc. V Elyju je živel 36 let. Zapušča tri omožene hčere in dva sinova. V Poughkeepsieu je vlak povozil Janeza Sedmaka. Pokojni je bil star 25 let in rojen v Ameriki. Njegov oče je doma iz Koritnic pri Knežaku na Notranjskem. V Lemontu je umrl M. Golavšek, star 77 let, doma iz župnije Griže pri Celju. V Chicagu sta umrla Franc Bedenčič, star 22 let, rojen v Ameriki in Antonija Košnik, rojena Jarc, doma iz vasi Sv. Duh pri Ščavnici.

* **Ženska pod vozom.** Pri vožnji lesa se je ponesrečila 55letna Ana Wedenik iz Svetne vesi. Voz jo je priprl ob hišno steno, pri čemer je zadobila hude notranje poškodbe.

* **Iz vlaka so ga vrgli.** Preteklo soboto zvečer so imeli delavci, zaposleni v Mariboru pri raznih tvrdkah, plačilni dan in so se ga nekateri pošteno napili. Taki so stopili v vlak. Vseh skupaj je bilo okrog 30, med njimi večina iz Hrvaškega. Vstopil je precej vinjen tudi zidarski delavec Hrnčič Franjo, doma iz Babinjcev blizu Križevljan cestice. Ko je vlak odpeljal, se je med njimi začel prepir in pozneje tudi pretep. Na progi med postajami Rače—Pragersko pa so nekateri delavci prijeli zidarskega delavca Hrnčiča in ga vrgli skozi okno iz drvečega vlaka. Padec je bil za delavca usoden in nesrečnež je takoj obležal mrtev. V vlaku službujoči orožniški sprevodnik je s pomočjo na postaji v Ptuju službujočega orožnika aretiral delavce Roškarja Franca, Juršinca Stepana, Mihina Franca in Bamfiča Franca, ki so vsi doma iz občine Vinice na Hrvaškem. Izročeni bodo sodišču v Mariboru. Aretiranci vsi zanikajo krivdo in trdijo, da je bil delavec Hrnčič do nezavesti pijan ter je sam skočil, oziroma padel skozi okno iz drvečega vlaka.

* **Smrtna nesreča.** S strto lobanjo je obležal pod kolesi voza hlapec Jože Hrastnik, zaposlen na banovinskem posestvu v Svečini pri Gornji Kungoti. Pokojni je bil vesten, pošten in marljiv uslužbenec svečinskega banovinskega posestva.

* **Neprevidnost povzročila požar,** ki je uničil gospodarsko poslopje, svinjak s shrambo za seno, last posestnika Kramžarja Ivana na Dobravi pri Radečah. Gospodinja je zvečer zakurila pod kotel, v katerem se je kuhala hrana za prašiče, nakar je legla k počitku. Ponoči pa so se menda vnele saje in se je ogenj razširil po podstrešju, kjer je bilo listje. Od tu so padale iskre k shrambi za seno, ki je bila le nekaj korakov oddaljena od svinjaka. Shramba je imela med deskami špranje, skozi katere so švigale iskre ter vžgale seno. Ker je bilo suho, je bilo hipoma vse v plamenu. K sreči so domači in tudi sosedi takoj opazili požar ter pričeli takoj gasiti. Bilo pa je seve že prepozno. Rešili so samo prašiče in zaradi pomanjkanja vode so porušili poslopje, sicer bi bil ogenj uničil tudi sosedno domačijo. Škoda je krita z zavarovalnino.

* **Izgubljen denar.** V Dobrni, kjer je bila v zdravilišču, je izgubila belgijska državljanka Elizabeta Calewart iz Bruslja med izprehodom listnico, v kateri je imela bankovec za 1000 belgijskih mark in nakaznico neke francoske banke, glasečo se na večjo vsoto denarja. O najditelju zaenkart ni sledu

* **Morilka mladih življenj.** Pred mariborskim okrožnim sodiščem je bila oni dan tajna razprava proti štirim obdolžencem, ki so prišli na zatožno klopo zaradi odprave plodu. Sodba je bila izrečena javno. 49letna zasebnica Ivana Zmazek, ki je priznala, da je že devetim ženskam pomagala pri odpravi plodu, je bila obsojena na 10 mesecev strogega zapora nepogojno. Njeni dve žrtvi, sestri Terezija in Marija Kodrič iz Nove vasi, ter delavec Anton Pirnat, ki je nagovarjal svojo prijateljico, da si je dala plod odpraviti, pa so bili obsojeni vsak na 2 meseca zapora pogojno na 2 leti.

* **Smrt pod motornim vlakom.** Preteklo soboto je motorni vlak blizu postaje Banova Jaruga povozil 40letno Marico Bručinac. Nesrečo je zakrivila sama, ker je hodila po železniški progi. Vlakovodja motornega vlaka jo je prekasno opazil. Motorni vlak vozi s hitrostjo 120 km na uro in tako se mu seveda ni mogla izogniti. Vlak jo je prerezal na dvoje. Pri Slakovcu na progi Beograd—Zagreb je pa motorni vlak do smrti povozil kmeta Mato Šokčevića.

Nesrečna smrt otroka. V Podgorju je utonil v potoku Suhodolnici 2letni Franček Kotnik. Njegova mati ga je vzela s seboj na travnik, kjer je sušila otavo. Naenkrat je pogrešila otroka. V zli slutnji je pohitela k Suhodolnici ter je našla kakih 30 m naprej od mesta, kjer se je otrok igral, njegovo telo v potoku. Voda ga je zanesla h grabljam Greinove žage. Mati je otroka hitro potegnila iz vode ter ga zaman skušala obuditi v življenje

* **Kolesar v starko.** Na banovinski cesti pri Selnici ob Muri je 16letni Srečko Lorber zavozil s kolesom v 68letno preužitkarico Terezijo Ferkovo, ki je obležala s težkimi poškodbami po vsem telesu in pretresenimi možgani. Lorberja je pri tem vrglo v obcestni jarek, kjer je obležal negiben s hudimi poškodbami na glavi in obeh rokah.

---

ki je na tako čuden način izginila. Dogovorili so se med seboj glede klicev, po katerih se bodo pri iskanju spoznavali. Prav tako so se domenili, kje se bodo nazadnje sestali. Nato so se razkropili na razne strani.

Celo noč so se svetlikale med drevjem v gozdu, na cesti, na polju in na travnikih luči svetilk, ki so jih imeli iskalci s seboj. Počasi je minevala noč. Nastopil je jutrni svit, luči so ugasnile, klici so se nehali oglašati. Bledi, zaspani in potrti so prihajali iskalci drug za drugim na dogovorjeni prostor. Nobeden izmed njih ni našel niti sledi za nesrečno mladenko.

Ravnatelj Košutnik se ni vrnil domov. Naročil je svojim ljudem, naj obveste gospo Vido, da je bilo vse iskanje zaman in da pojde zdaj skrivnostno zadevo javit oblastvom.

2.

Zagonetka, kam je mogla izginiti Vera, se je mnogo obravnavala v sosednih vaseh, zlasti med letoviščarji iz Ljubljane, med katerimi je bila Vera znana kot bogatinka, saj je običajno bivala v Ljubljani, kjer je tudi obiskovala visoko šolo.

Dasi je sicer le vsako poletje bivala na gradiču, so jo okoliški kmetje dobro poznali in jo zaradi njene prijaznosti imeli radi, zlasti še, ker je bila kljub bogastvu preprosta in prijazna.

Pokojni oče Vide in Vere, Melhijor Ogorelec, lastnik gradiča Gozdnika s posestvom in vrste hiš v Ljubljani ter solastnik velikega ljubljanskega podjetja, je bil v mladih letih preprost delavec v Ameriki, kjer se je s pridnostjo in sposobnostjo dokopal do znatnega premoženja. Bilo je to v tistih časih, ko je Amerika še veljala za obljubljeno deželo. Tam se je tudi poročil s svojo rojakinjo, ki je prišla za njim v zlato deželo. Gospa Ogorelčeva, ki je začela po rojstvu druge hčerke, Vere, bolehati, je potrebovala po zdravniških izjavah miru in zdravega gozdnega zraka. Zaradi tega je Ogorelec v Ameriki vse prodal in se z vso družino vrnil v svojo domovino Dolenjsko.

Tu je izvedel, da je gradič Gozdnik z vsem posestvom naprodaj. Šel je in ga kupil. Dasi sicer mnogo zaposljen v Ljubljani, kjer je kupil več hiš in vtaknil znatno vsoto v podjetje, je vendarle zaradi ženinega slabega zdravja mnogo bival v gradiču Gozdniku in kmetoval, kar ga je kot kmetskega sina zelo veselilo. Pozneje, ko se je ženi zdravje spet utrdilo, so Ogorelčevi bivali v Ljubljani, a so ob počitnicah, kadar so se šole končale, vsako leto prihajali na Gozdnik.

Bilo je med vojno, ko se je rezervni nadporočnik Alfonz Košutnik seznanil z Ogorelcem in njegovo hčerjo Vido. Mladi oficir z lepimi manirami se je kaj hitro prikupil Ogorelcu, še prej kakor Vidi, katere srce se ni rado hitro vnelo. Košutnik se je potem držal Ogorelčevih, dokler si ni priboril Vidine naklonjenosti. Bil je nasproti njej izredno pozoren, kar je razvajenki zelo prijalo. Ob koncu vojne je prosil za njeno roko in poroka je kmalu sledila.

Po poroki so sicer prišle na dan te in one reči. Tako na primer, da je bil Alfonz Košutnik neugnan veseljak, ki je pognal znatno imetje, podedovano po očetu, uglednem vladnem svetniku. Ogorelca je to nekoliko poparilo, vendar se je potolažil, ko mu je zet obljubil, da se bo lotil dela in da ne bo več zapravljal. Poverjeno mu je bilo mesto ravnatelja v podjetju, katerega solastnik je bil tast Ogorelec.

Gospa Ogorelčeva ni bila prav nič zadovoljna z zetom. Mladi mož ji ni ugajal, čeprav je bil nasproti njej silno ustrežljiv in si je prizadeval priboriti si njeno naklonjenost. Gradič Gozdnik je videl takrat marsikatero solzo, ki jo je v skritem kotičku potočila mati v strahu za usodo svoje hčerke.

Osebica pa, ki ni svojega odpora proti svaku Košutniku prav nič prikrivala, je bila takrat desetletna Vera. Duševno in telesno dobro razviti otrok je zelo ljubil svojo starejšo sestro. Njen oče kakor tudi Košutnik sta njeno prav sovražno zadržanje pripisovala ljubosumnosti. Toda mati je gledala globlje. Vedela je, da se je v njeni mlajši hčerki, kakor je bila mlada, že razvila velika trdnost značaja. Otrok je znal opazovati ljudi in je kaj hitro, tako rekoč nagonsko, znal oceniti vsakega človeka. Čeprav je mati Verino obnašanje nasproti Košutniku često z besedami grajala, si je vendar sama pri sebi priznavala, da Verina mržnja ni brez osnove.

Kadar so Vero vpraševali, kaj ji je storil Košutnik zlega, ni odgovarjala. Ves pojav nadutega in domišljavega moža in njegova sladka priliznjenost sta ji bila zoprna. Ni mu mogla prisoditi, da bi bil res ljubil njeno sestro Vido in da bi bil res tako spoštoval njene starše, kakor je to kazal na zunaj. Košutnik je čutil, kako ostra opazovalka je bila deklica, in ni se mogel ubraniti neprijetnega občutka, kadar je videl vase uprte napol plašne, napol grozeče temnosive oči

* **Tihotapska zgodba.** Ljubljanska policija je odkrila tihotapsko početje, v katero so zapleteni trije bivši obrtniki iz ljubljanske okolice in dva poklicna tihotapca iz okolice Žirov. Tihotapca sta spravljala čez mejo pri Žireh večinoma svilo, dežnike in slično robo, za kar sta zvedela neki Z. in B., ki sta oba tihotapca poiskala in se dogovorila ž njima, da jima bosta spravila pretihotapljeno robo v denar. Nekaj blaga sta res hitro razprodala in tihotapcema denar pošteno odračunala. Kasneje sta jima tihotapca zaupala še večjo količino blaga, pri izročanju pa se je nenadoma pojavil detektiv, ki pa ni bil detektiv, marveč zaupnik in pomagač obeh sleparjev. Ta je vtihotapljeno blago zaplenil, nakar so ga vsi trije razprodali. Za tihotapstvo je zvedela policija, ki je tihotapce aretirala, tri sleparje pa prijavila sodišču.

* **Smrt pod vlakom.** Ob progi Pragersko—Rače so videli oni dan potniki, da je ob progi čakal na vlak neki človek in se je v hipu, ko je vlak pripeljal mimo, vrgel pod bobneče kolesje. Strojevodja, ki ga je opazil, je vlak nekaj sto metrov dalje ustavil. Prihiteli so tudi delavci, ki so bili zaposleni v bližini, ter spravil nesrečneža s tračnic. Vlak mu je odrezal roke in noge ter zadal smrtne poškodbe, tako da je v nekaj minutah izdihnil. Nesrečneža niso prepoznali.

* **Bič jih je izdal.** Posestniku Josipu Gselmanu iz Počehove so odpeljali s travnika za tri voze otave. Na travniku so našli bič, ki je orožnike spravil na pravo sled. 41letni Anton, 48letni Viljem, 21letni Josip in 21-letni Adolf so priznali, da so odpeljali otavo in jo prodali nekemu posestniku na Dravskem polju. V teku preiskave se je pokazalo, da imata Anton in Viljem tudi druge grehe na vesti, predvsem tatvino pri gostilničarju Kolariču v Počehovi.

* **Vlomilski plen v gozdu.** Neznani vlomilci so nedavne noči vdrli v hišo posestnika Ivana Babnika v Dravljah in odnesli precej plena, zlasti obleke, perila in jestvin. V Dravljah in po okolici so tatvine zelo pogoste, predvsem zaradi varnega zavetja, ki ga tatovom nudijo pred zasledovalci bližnji gozdovi. Ko je policija začela poizvedbe, je dognala, da se v gozdu nad Pržanom, vasico pri Dravljah, radi skrivajo sumljivi postopači. Dva detektiva sta odšla v gozd in našla votlino, v kateri sta naletela na celo zalogo nakradenega blaga. Ko se je znočilo, sta pripravila zasedo in kmalu je proti votlini v resnici prišel neznan človek in začel blago spravljati na kup. Ko sta ga prijela in odvedla na policijo, so spoznali v njem 32letnega Ludvika Kolmana iz Lesc, ki je znan vlomilec in tat. Kolman je zadnje čase opravil celo vrsto vlomov po Kosezah, Podutiku in Glincah. Večkrat je prenočeval na skednju posestnika Zaletla na Pržanu, kjer je policija prav tako našla kovčeg, natrpano poln nakradene obleke. Zdaj policija išče še njegove pajdaše.

* **Smrtna nesreča pri delu.** V rafineriji vegetalnih olj »Gaslini« pri Sv. Andreju v Trstu se je te dni pripetila huda nesreča. Zidar Ivan Brenčič, star 36 let in doma v Ščedni, je bil zaposlen pri obnovi nekega visokega zidu. Nenadno je v trenutku slabosti padel z visokega odra na kamnita tla in si ob njih razbil lobanjo. Prepeljali so ga v bolnišnico, a je podlegel poškodbam.

* **Sreča vas išče.** Kdor kupuje srečke državne razredne loterije ter si pri tem želi uspeh, naj jih kupi v podružnici Jutra v Ptuju.

* **Zasledovani zaradi vlomov in tatvin.** Orožniki na Dolenjskem zasledujejo nekega Miho Kostrevca in njegovega tovariša Franceta Samso, ki sta nedavno vlomila v bolnico v Kandiji ter ukradla bolnikom za okrog 1000 din obleke. Kasneje sta vdrla v gostilno Stritar v okolici Novega mesta in odnesla nekaj gotovine, več obleke, igralne karte, rjavo aktovko in nekaj drugih malenkosti. Naslednjo noč sta se splazila v Kušljanovo gostilno ter odnesla zalogo cigaret, nekaj starega srebrnega denarja ter več drugih predmetov.

Čeljusti mu je zdrobilo. 28letni gonjač živine Dominik Žnofl iz Sv. Jakoba v Slov. goricah se je peljal na kolesu skozi Košake ter se je naenkrat znaše lpod osebnim avtom in konjskim vozom, ki sta se srečala. Žnofl se ni mogel nikamor izogniti, pa ga je udarec avtomobila vrgel pod voz. Pri padcu si je zdrobil spodnjo in gornjo čeljust ter dobil hude poškodbe na glavi.

* **Premetena tatvina.** Nepoznan tat je nedavno jutro izvršil v Mariboru naravnost v rekordnem času drzno tatvino in premeteno goljufijo. Ob 8 je bilo ukradeno v Frančiškanski ulici skoraj novo kolo znamke »Velo«, last delavca Janka Markoviča iz Studencev. Pustil je kolo za hip zunaj neke hiše prislonjeno, ko pa je prišel čez nekaj minut nazaj na cesto, je že kolo izginilo. Ob ½ 9 pa se je pripeljal tat na ukradenem kolesu k čevljarskemu mojstru Štefanu Gašparič v Orožnovi ulici. Začel se je pogajati za par najlepših gojzaric, vrednih 285 din. Dejal je, da se nahaja njegov brat v bolnišnici, ki jo danes zapusti, pa nima čevljev. Obljubil je čevljarju, da bo prinesel kupnino čez pol ure, ali pa bo vrnil čevlje, če ne bodo bratu pristojali. V zastavo pa pusti ta čas čevljarju svoje novo kolo. Mojster Gašparič je bil s takšno kupčijo zadovoljen, saj je videl, da je kolo vredno nad 1000 din ter je bil prepričan, da ga kupec čevljev ne bo opeharil. Čakal pa je zastonj na povratek kupca in kolo je bilo ves dan pri njem v delavnici, dokler ni obvestil o vsem policije, kjer so mu povedali, da je imel posla s tatom, ki je zastavil pri čevljarju komaj ukradeno kolo, da je dobil par novih čevljev.

* **2000 slovenskih in hrvaških delavcev v Abesiniji.** Iz italijanskih uradnih podatkov je razvidno, da se je do konca junija letošnjega leta izselilo iz Julijske krajine in Zadra v Abesinijo 4305 delavcev. V istem času pa se je zopet vrnilo v svojo domovino 3389 delavcev. V teh številkah pa niso všteti oni vojaki, ki so po končani vojaški službi ostali v Abesiniji kot delavci in se niso vrnili domov. To število seveda ne obsega samo Slovencev, ampak so zapopadeni v njem tudi Italijani, ki žive v Julijski krajini, poleg tega se to število iz meseca v mesec spreminja tako, da lahko smatramo, da v Abesiniji nikoli ni bilo nad 2000 slovenshih in hrvatskih delavcev.

ŠOLSKI SLUGA V POLITIKI

Dva Čeha na sudetsko-nemškem »ozemlju« se pogovarjata.

Prvi: »Joj, to bo škandal, če se to razve!«

Drugi: »Kaj pa?«

Prvi: »Pomisli, na neki nemški manjšinski šoli imajo — č e š k e g a šolskega slugo!«

Drugi: »No — in kaj potem?«

Prvi: »Pomisli vendar na politične posledice! Vsi nemški listi bodo pisali, da Čehi Nemcem z a p i r a j o šole — in imeli bodo prav.«

NISO NA VSE PRIPRAVLJENI

Neža: »Slišim, da je vaš stric bolan in da ste že pripravljeni na vse.«

Meta? »Žal ne. Podedujemo samo polovico.«

MORDA BO PA POMAGALO

Mica: »Pomisli, oprala sem Mihcu hlače, zdaj so mu pa premajhne. Kaj naj storim?«

Neža: »Operi še Mihca.«

---

lepega, nekoliko bledega obrazka. Njenim očem ni ušlo, da je bil Košutnik nasproti služinčadi nadut in trd ter da je vihal nos zaradi preprostega načina življenja pri Ogorelčevih.

Najhuje pa je občutila Vera Košutnikovo sitnarjenje zaradi njenega občevanja s kmečkimi otroki, kadar so Ogorelčevi bivali na Gozdniku. Zlasti je peklo Košutnika Verino otroško prijateljstvo z Jugovimi, ki so imeli v Oklešnici lepo kmetijo. Jugovi dvojčki sta bili z Vero enake starosti, a njun brat Mirko je štel kakšnih šest let več in je obiskoval gimnazijo v Ljubljani. S temi otroki se je Vera rada igrala. Nikdar ji ni prišlo niti na misel, da je nekaj več kakor Jugovi otroci. Njen oče, sam kmečki sin, je bil celo vesel, da je Vera tako preprosta. Enako je njena mati pospeševala stike z Jugovimi. Zdaj pa se je naduti Košutnik naenkrat začel zgražati nad tem otroškim prijateljstvom in je začel izražati pomsileke, ali Vera morda le že ni prevelika, da bi se s šestnajstletnim Mirkom sama klatila po gozdu, in se z njim vozila v čolnu po graščinskem jezeru.

Vsa ta namigavanja pri Ogorelcu niso nič zalegla. Košutnikovi napadi so se zaradi tega ponavljali in sovražno razmerje med njim in njegovo mlado svakinjo se je ostrilo, zlasti ker je Vera vzdrževala prijateljsko razmerje z Jugovimi otroki tudi v Ljubljani, kjer sta dvojčki Slavka in Ela obiskovali meščansko šolo, Mirko pa je bil gimnazijec. Tudi Vera je hodila v isto gimnazijo.

Bojazen gospe Ogorelčeve se je izkazala na videz za neupravičeno: Vidin zakon je bil srečen. Alfonz je bil pozoren mož in Vida ni nikdar potožila, da ji to ali ono na možu ni všeč.

Prav tako je bil Ogorelec zadovoljen z zetom, tako zadovoljen, da mu je v podjetju zaupal čedalje več poslov in da je Košutnik res čedalje bolj opravičeno nosil naslov ravnatelja. Toda ljudje so začeli govoriti, da je Košutnik zapravljivec in da je moral tast Ogorelec nazadnje zanj plačati večje dolgove. Da je bilo nekaj na teh govoricah res, se je izkazalo ob smrti Ogorelca, kajti previdni mož v svojem testamentu ni izročil Vidinega premoženja v roke svojemu zetu in je poskrbel tudi za to, da zet ni imel mnogo opravka z denarnim vodstvom podjetja.

Ogorelčeva je po smrti moža čedalje bolj bolehala. Živela je stalno na Gozdniku, kamor je prihajala Vera ob vsakih počitnicah in tudi ob praznikih in nedeljah, ko ni bilo šole. Življenje stare ženice je bilo mirno in skromno. Pa tudi Košutnikovi so kljub moževemu hlepenju po odličnosti živeli bolj v zatišju. Vida, ki je rodila možu še drugo hčerko, je bila vsa srečna, da je mož ni mučil s preštevilnimi gosti. Postajala je čedalje komodnejša, da je Alfonz uporabljal svoj obilni čas po svoje. Še vesela je bila, da je mnogo potoval.

Dasi je pokojni Ogorelec skušal s svojimi določili v testamentu zmanjšati Ogorelčev vpliv na premoženjske razmere, je vendar Vida vse odobrila, kar je storil mož, in se ni mnogo brigala za to, kaj mož počne z denarjem. Če so ji drugi ljudje kaj rekli, je v svoji težnji za tem, da bi njenega ravnotežja ne motila prav nobena briga, navadno menila, da na domneve nič ne da.

Ko je Vera dosegla osemnajst let, ji je mati nenadno preminila. Smrt matere, ki jo je zelo ljubila in ki ji je bila vse na svetu, je zelo potrla mlado, lepo in bogato deklico. Čeprav je štela šele osemnajst let, je imela snubcev na pretek. Toda po vrsti jih je odklanjala, saj si je bilo njeno srce že izbralo izvoljenca.

Vera in Mirko Jug, ki je po končani gimnaziji v Ljubljani študiral zdravilstvo v Zagrebu, sta se vsake počitnice mnogo videla. Zato se je med njima iz otroškega prijateljstva razvila velika ljubezen, ki je kljubovala vsem Košutnikovim strupenim opazkam in spletkam.

Dokler je še živela mati, se Vera zaradi tega ni vznemirjala, saj so Košutnikovi le bolj poredko prihajali na Gozdnik in je bil zavoljo tega Košutnikov vpliv na mater majhen. Mati, ki je zelo cenila mladega Mirka, je odobravala hčerino izbiro, in mlada človeka sta zadnje poletje, ki ga je dobra mati preživela na Gozdniku, uživala vso srečo mlade in čiste ljubezni

Gospa Ogorelčeva je prav iz dna duše rada pristala na srčno zvezo svoje ljubljenke, mnogo rajši, kakor je bila privolila pred leti v poroko svoje starejše hčere Vide s Košutnikom. Zelo pa se je bala neprijetnih prizorov, ki so se ji obetali zavoljo nadutega Košutnika, kakor tudi Verinega varuha višjega svetnika Lokana, ki je imel za svojo bogato, lepo in mnogo snubljeno varovanko v mislih čisto drugačnega ženina. Ker je bil Mirko še mlad in je šele dokončaval visoko šolo, je sklenila mati tiho zaroko svoje hčerke prikrivati do njene polnoletnosti.

(Dalje)

* **Žrebanje Vojne škode.** Na 13. žrebanju obveznic Vojne škode, ki je bilo 1., 5. in 8. t. m. v Beogradu, so bili izžrebani naslednji dobitki (prva številka označuje serijo, druga pa številko obveznice): dobitek za 200.000 din: 8130—588; dva dobitka po 100.000 din: 6472—164; 7666—893; pet dobitkov po 50.000 din: 5278—161; 6374—806; 8279—390; 8442—565; 8446—575; 15. dob. po 20.000 din: 5816—421; 5834—901; 6288—438; 7288—335; 7291—851; 7860—763; 7896—820; 7960—362; 8037—547; 8649—174; 8880—571; 9057—416; 9077—388; 9107—26; 9141—518; dobitki po 5000 din 5228—593; 5242—588; 5292—131; 5329—841; 5378—81; 5386—376; 5418—879; 5547—615; 5636—80; 5669—3; 5673—897; 5803—590; 5830—626; 5877—992; 6181—549; 6343—185; 6400—915; 6962—780; 7053—947; 7089—392; 7146—253; 7152—961; 7174—965; 7237—982; 7238—109; 7330—898; 7407—201; 7434—645; 7465—788; 7487—757; 7516—376; 7589—413; 7623—135; 7862—107; 7930—825; 7990—601; 8180—52; 8472—108; 8487—276; 8540—761; 8595—218; 8742—270; 8846—789; 8855—379; 8862—220; 8875—455; 8887—870; 8981—1; 9021—144; 9[illegible]5—237; dobitki po 3000 din: 5031—87; 5033—989; 5126—345; 5248—122; 5298—305; 5334—811; 5413—123; 5435—156; 5527—455; 5544—23; 5573—587; 5630—821; 5685—369; 5714—857; 5792—94; 5794—893; 5816—365; 5839—171; 5842—275; 5869—743; 5897—696; 5929—296; 5999—420; 6056—883; 6129—928; 6175—296; 6337—190; 6441—175; 6496—898; 6581—611; 6648—489; 6680—746; 6716—469; 6756—404; 6826—621; 6846—705; 6868—3; 6883—68; 6945—640; 7023—621; 7025—784; 7052—194; 7091—69; 7108—744; 7126—805; 7147—64; 7164—146; 7244—952; 7284—914; 7329—804; 7397—616; 7457—131; 7480—508; 7594—178; 7661—250; 7662—127; 7728—484; 7740—475; 7741—299; 7742—172; 7879—141; 7932—15; 7943—603; 7950—879; 8025—448; 8044—656; 8045—302; 8119—407; 8133—870; 8212—780; 8229—214; 8267—750; 8268—259; 8282—298; 8380—966; 8416—316; 8426—791; 8428—525; 8455—64; 8530—738; 8566—657; 8572—940; 8592—416; 8611—90; 8655—474; 8728—42; 8736—970; 8797—491; 8805—137; 8939—271; 9000—512; 9001—673; 9009—154; 9044—397; 9073—251; 9149—552; 9155—941; 9171—912; 9241—256; 9296—801.

Tobačne srečke

14. septembra so bile izžrebane za amortizacijo naslednje serije:

26, 232, 370, 409, 514, 639, 847, 867, 1555, 1809, 1913, 2142, 2140, 2355, 2449, 2492, 2797, 2702, 2658, 3101, 3312, 3482, 3584, 3696, 3847, 3896, 4034, 4253, 4304, 4319, 4497, 4510, 4547, 4608, 4653, 4710, 4747, 5219, 5220, 5492, 5509, 5560, 5644, 5664, 5893, 6081, 6128, 6470, 6800, 6991, 7143, 7293, 7382, 7397, 7522, 7584, 7649, 7685, 7934, 7954, 8192, 8283, 8303, 8768, 8798, 9109, 9422, 9702, 9870, 9962.

Dobitki so bili naslednji:

Serija 5488 štev. 12 75.000 dinarjev, ser. 1148 štev. 13 2000 din, ser 178 štev. 37 500 din, ser. 1133 štev. 5 500 din, po 100 dinarjev: ser 235 štev. 68, ser. 967 štev. 38, ser. 1378 štev. 96 ser. 3069 štev. 91, ser. 3570 štev. 90, ser 3841 štev. 29 ser. 4738 štev. 86, ser. 5031 štev. 48 ser. 8098 štev. 61, ser. 9670 štev. 15. — Po 50 dinarjev: ser. 734 štev. 72, ser. 2093 štev. 84 ser. 2319 štev. 96, ser. 3946 štev. 34, ser. 4079 štev. 86, ser. 5439 štev. 31, ser. 5602 štev. 45, ser. 5970 štev. 47, ser. 6108 štev. 87, ser 6661 štev. 93, ser. 6847 štev. 48, ser. 6902 štev. 63, ser. 7188 štev. 54, ser. 7443 štev. 52, ser. 8119 štev. 47, ser. 8170 štev. 95, ser 8398 štev. 50, ser. 9316 štev. 95, ser. 9741 štev. 27, ser. 9772 štev. 33.

Srečke Rdečega križa

Izžrebane so bile te dni naslednje serije za amortizacijo.

617, 728, 1272, 1598, 1621, 1668, 1812, 1850, 1951, 2039, 2195, 2650, 3120, 4683, 4985, 5325, 5949, 6299, 7189, 7243, 7368, 7838, 8596, 8966, 8973, 9137, 9483, 9652, 9721, 9833.

Nadalje so bili izžrebani naslednji dobitki:

Ser	štev.	din	Ser.	štev.	din
623	34	50	7093	56	50
1129	15	50	7316	32	50
1154	61	50	7546	40	25.000
1823	78	50	7622	74	50
2051	67	50	7658	31	50
3122	64	200	8240	56	50
3580	20	50	8253	6	500
3732	66	50	8634	70	50
3897	5	50	8932	82	1.000
4183	76	500	9615	62	200
4754	37	50	9872	40	200
5418	68	50	9877	16	50
5853	57	200	9970	17	200
5992	39	50	9977	18	50
6148	33	50			

Popotnikova torba

Pomemben kmečki praznik v Bohinju

Češnjica, septembra

V nedeljo 4. t. m. je Društvo kmečkih fantov in deklet v Bohinjski Češnjici priredilo kmečki tabor, združen s tekmo koscev. Že na prejšnji večer je zagorel velik kres in proti Srednji vasi je krenila baklada, za katero je bilo živahno zanimanje. V nedeljo popoldne se je sestavil sprevod, pri katerem so sodelovali fantje na konjih z državnimi in zelenimi zastavami, postavni kosci, brhke grabljice in kolesarji. Sprevod je krenil na travnik g. Matevža Smukavca, kjer se je vršila tekma koscev. Z govorniškega odra je pozdravil ljudstvo društveni predsednik Anton Sodja iz Češnjice in v jedrnatih besedah orisal pomen društva za kmečko mladino. Nato je govoril odposlanec zveze g. Ivan Nemec iz Ljubljane in izpodbujal kmečki narod k zavednosti. Tomaž Godec iz Boh. Bistrice, splošno znani smučar, je obiasnil pomen tekme koscev s športnega vidika in naposled je gdč. Slavica Hodnikova iz Srednje vasi deklamirala pesem »Kosci«. Na tekmi koscev je izmed dvanajstih tekmovalcev prejel prvo nagrado France Sodja, drugo pa Jože Stare, oba iz Češnjice.

Kako veliko je bilo navdušenje za to našo prireditev, nam je zgovorno pričala ogromna udeležba, saj se je kljub slabemu vremenu zbralo okrog 2000 ljudi. Zanimivo je pri tem, da so skoro vsi vztrajali do konca, dasi je že močno rosil dež. Mimogrede bodi omenjeno, da ni bilo niti za polovico toliko ljudi na dopoldanskem političnem shodu v Bohiniski Srednji vasi.

Z žalostjo moramo ugotoviti, da peščici nestrpnežev iz nasprotnega tabora to naše kmečko slavje ni šlo v račun. Na prejšnji večer je nekaj znanih fantov nametalo v travo precej kamenja, da bi s tem škodovali naši prireditvi ali jo celo preprečili. Vendar vsakdo ve, da so najbolj škodovali le samim sebi, ker so se nad tem početjem zgražali vsi pošteni ljudje, še celo ljudje iz njihovih lastnih vrst. Prireditev pa je kljub temu lepo uspela. Zato delavnemu Društvu kmečkih fantov in deklet v Češnjici iskreno čestitamo!

Eksplozija kisikove bombe v Rušah

Ruše, sredi septembra.

Te dni se je v tvornici za dušik pripetila huda nesreča, ki je zahtevala človeško življenje, druga žrtev pa leži zelo poškodovana v mariborski bolnišnici. V usodnem času sta bila med drugimi delavci v tvornici zaposlena 40letni Hinko Ditmajer in 41letni Ivan Strnad in sicer v objektu za polnjenje kisika. Iz neznanega vzroka je s silnim treskom nenadoma eksplodiral jekleni valj, ki ga polnijo s kisikom. Posledice so bile strašne: strahovit zračni pritisk je oba delavca vrgel ob steno, kjer sta obležala. Ivan Strnad je bil takoj mrtev, dočim je Ditmajer še kazal znake življenja. Nemudno so ga prepeljali v splošno bolnišnico, kjer so se zdravniki trudili, da mu rešijo življenje. Nesrečnež, ki ima zlomljene obe roki in nogi, je v bolnici izdihnil.

V dotičnem poslopju je bilo ob času eksplozije še več drugih delavcev, ki se jim je posrečilo, da so se pravočasno rešili na prosto. Eksplozija je bila tako silna, da je odnesla tudi streho v zrak, poleg tega je bil tudi zid močno poškodovan. Seveda je tudi razneslo vso napravo za polnjenje kisika. Pokojni Strnad je zapustil ženo in tri otroke. Oba delavca sta bila že več let zaposlena v omenjeni tvornici in sta bila znana kot pridna ine vestna moža, ki sta bila vedno na svojem mestu.

Železniška nesreča pri Radečah

Radeče, sredi septembra

Posestnik Fran Savinc v Radečah ima pri Sv. Petru malo posestvo, na katerem so kopali krompir. Oni dan je Savinc s kolesljem peljal delavcem kosilo. Z njim je bila tudi 16letna hčerka Anica. Ko je zavozil na železniški prelaz, je pridrvel izza nepreglednega ovinka tovorni vlak. Lokomotiva je treščila v voz s tako silo, da je posestnika Savinca vrglo z voza ob progo. Hčerka Anica se je ujela za odbijač na lokomotivi in obvisela na njem. Lokomotiva je rinila voz pred seboj in ga popolnoma zdrobila, konja pa sta se odtrgala in zbežala. Strojevodja je sicer z vso silo zaviral, vendar pa se je vlak ustavil šele po par sto metrih. Bil je prepričan, da je lokomotiva Anico popolnoma razmesarila. Nepopisno je bilo njegovo začudenje, ko jo je zagledal na stopnici na sprednjem delu lokomotive pod dimnikom. Med vožnjo je Anica kljub strahu in smrtni nevarnosti imela toliko moči, da se je z odbijača povzpela na lokomotivo in se sesedla na stopnišču. Ko je visela na odbijaču, ji je posnelo čevlje in tudi nekaj kože na petah, drugače pa se ji ni zgodilo ničesar. Čim se je vlak ustavil, je skočila z lokomotive in odhitela nazaj na pomoč svojemu očetu. Njegove poškodbe pa so bile tako hude, da je kmalu podlegel. Pokojni Savinc zapušča vdovo in tri nepreskrbljene otroke.

Pet rudarjev zasutih in rešenih

Senovo, sredi septembra

Le malo je manjkalo, da se v senovskem rudniku ni dogodila velika katastrofa, katera bi bila zahtevala 5 življenj, samih družinskih očetov. Na nočnem šihtu se je ob 4. zjutraj sesul rov in rudarje žive zasul. Le lastnim izkušnjam se imajo rudarji zahvaliti, da so po trebuhu plazeč se ušli, ko sta se gramoz in zemlja zrušila nad njimi.

Toda pred njimi je bil rov zasut in ogromne plasti so jih odrezale od izhoda. Nad njimi je pokalo tramovje, po njih je padalo kamenje in gramoz in vsak hip je bilo pričakovati, da jih zmeljejo podzemeljske moči.

Zunaj je bilo medtem veliko vznemirjenje in reševalci so delali z mrzlično naglico. Bati se je bilo, da ne bi ponesrečencem zmanjkalo zraka. Po dve in polurenem odkopavanju se je vendar posrečilo jih rešiti. Bili so še vsi zdravi, na njih obrazih se je pa poznalo, da so prestali smrtni strah.

Glavni vzrok, da je do nesreče prišlo, je okolnost, da tukaj odgovorni preveč štedijo in gledajo na dobiček, kar spravlja v nevarnost življenje delavcev. Podporniki v rovu so bili že čisto gnili. Namesto da bi se podpore obnovile, se kopljejo premog.

Uničevalka mladih življenj

Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je vršila oni dan tajna razprava proti štirim obdolžencem ter so se na njej obravnavali dogodki, o katerih se je po Mariboru že dolgo časa šepetalo. Dogajali so se v nekem stanovanju v ulici Ob jarku št. 6. Glavna obtoženka v tej razpravi je bila 49-letna ločenka Ivana Zmazek, o kateri se je že dolgo časa govorilo, da se preživlja z odpravo plodu. Hodile so k njej zlasti delavke in druge revnejše žene, ker je bilo znano, da vrši svoj

posel že za nagrado 100 do 150 dinarjev. Ostali obtoženci so bili Terezija Kodrič, 29-letna delavka iz Bolfenkove ulice v Novi vasi, dalje neko 18-letno dekle ter 24-letni mehaničarski pomočnik Anton Pirnat iz Brezja pri Mariboru. Terezija Kodrič je bila obtožena, da si je dala od Zmazekove odpraviti plod, dasi je bila že 6 mesecev noseča. Pirnat pa se je zagovarjal, da je prigovarjal 18-letnemu soobtoženemu dekletu, da si je tudi ona dal odpraviti plod ter ji je dal v ta namen 150 din. Zmazekova je priznala, da je izvršila že 8 takih dejanj, gotovo pa bo število veliko večje, le da ji vsega ni mogoče dokazati.

Radio Ljubljana

od 25. septembra do 2. oktobra 1938.

Nedelja, 25. septembra: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (plošče). 8.15: Prenos cerkvene glasbe. 8.45: Verski govor. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Koncert lahke glasbe in veselih pesmic. Sodelujejo: radijski orkester, Jožek in Ježek in plošče.11.00. Otroška ura: Mlada Breda, zvočna slika (članice Nar. gledališča). 11.30: Koncert: Sodelujeta: Slovenski vokalni kvintet in citraški duet Hebein-Mezgolits. 13.00: Napovedi. 13.20: Operetni venčki (plošče). 17.00: Kmet. ura: O trgatvi (Vladimir Kuret). 17.30: Veselo popoldne: Fantje na vasi pojo narodne, vmes igra šramel »Murnček«. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Jugoslov. kamen za ceste in zgradbe. 19.50: Klavirski koncert. 20.30: Koncert operne glasbe. Sodelujejo: ga. Mila Kogejeva in g. Jean Francl ter radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Reproduciran koncert plesne glasbe.

Ponedeljek, 26. septembra: 12.00: Glasbene slike (plošče): 12.45: poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Šramel kvartet »Štirje fantje«. 14.00: Napovedi. 18.00: Vsakemu nekaj (plošče). 18.40: Poglavje o ženski biologiji (Božena dr. Zajc-Lavrič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Zgodovina in pomen »Narodnih taborov« (Rudolf Dostal). 19.50: Zanimivosti (M. Javornik). 20.00: Koncert Radijskega orkestra. 21.00: Prenos iz Prage: Janaček: Glagolska maša za soli, zbor, orkester in orgle. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Zvoki v oddih (Radijski orkester).

Torek, 27. septembra: 12.00: Polke, valčki in koračnice (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra.14.00: Napovedi. 18.00: Pisan spored, izvaja radijski orkester. 18.40: Kakšen pomen za življenje ima nauk o značaju (Emil Hrovat). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Jugoslovanska povojna književnost (Zarija Vukičevič) 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Sattnerjevi dvospevi. 20.45: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne Nebotičnik.

Sreda, 28. septembra 12.00: Pisan drobiž (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Šramel »Skrjanček«. 14.00: Napovedi. 18.00: Koncert na wurliških orglah (plošče). 18.40: Mladinska ura: Po novem zemljevidu Evrope II. (V. Bohinec). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: 10-letnica kmetijskega zadrugarstva (predava gosp. Voja Djordjevič). 19.50: Iz naravoslovja (g. prof. Fr. Pengov). 20.00: Koncert pevskega zbora Glasbene Matice. 20.45: Saksofon in ksilofon (plošče). 21.15: Citraški duети (Vilko Skok, Ivan Kosi). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Znani plesni orkestri (plošče).

Četrtek, 29. septembra: 12.00: Razni zbori pojo (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Dvořak: Slovanski plesi (plošče). 18.40: Slovenščina za Slovence (Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. Srbi med ustanovitelji prvega hrvatskega gledališča. 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Violinski koncert Karla Rupla. 20.40: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Duet klavirja in harmonija.

Petek, 30. septembra: 12.00: Odmevi iz naših krajev (plošče). 12.45: Poročila. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Pisan spored, igra radijski orkester. 18.40: Ženska ura: Žena pri kulturnem delu (Anica Lebarjeva). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Domača obutev v Jugoslaviji. 19.50: Zanimivosti. 20.00: Plošče. 20.30: Baladni večer. 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 1. oktobra: 12.00: Plošče. 12.45: Poročila. 13.20: Plošče. 14.00: Napovedi. 18.00: Za delopust igra radijski orkester. 18.40: Socialno skrbstvo v Skandinaviji. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Pregled sporeda. 20.00: O zunanji politiki (Kuhar). 20.30: Prenos akademije Udruženja vojnih invalidov iz Novega mesta. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za dober konec igra radijski orkester.

Naši na tujem

Vestfalsko pismo

Gladbeck, v septembru

Ni nam mogoče posameznim v domovino sporočati, in smo se obnili na »Domovino«, da sporoči in obvesti naše brate v domovini o sledečem: Vsi, ki so pred, med in po vojni kot rudarji bili zaposljeni v različnih rudnikih v Porurju in bili člani bratovskih skladnic, kakor n. pr. Ruhrknappschaft itd. — Po zakonu imajo pravico do pokojnine (rente) vsi, ki so najmanj 25 let delali v rudniku ter bili v teku tega časa aktivni člani posameznih bratovskih skladnic, in prekoračili mejo 50 let. — Vsi tisti, ki so najmanj 50% dela nezmožni. Dela nezmožnost se mora dokazati z zdravniškim spričevalom. Zdravnike predpisuje direkcija bratovskih skladnic. Pravice do pokojnine (rente) so izgubili vsi v inozemstvu — kakor tudi v tuzemstvu, kateri niso v rudarski stroki zaposljeni, niso plačali prispevkov (aktivnih) in tudi tako zvani (Anerkennungsgebühr RM 0.50 mes., ali 6.00 RM letno. — Pred kakimi 4 l. so tukajšni uradni listi objavili, da se naj vsi tisti, kateri niso vzdrževali njih pravic do pokojnine (kateri niso plačali Anerkennungsgebühr) prijavijo. Kateri niso prijavili v pravem roku, so sploh izgubili pravico do pokojnine.

Tisoči naših rojakov, ki so bili po 10 in več let v različnih rudnikih v Porurju zaposleni, so plačevali ogromne prispevke v bratovske skladnice (Knappschaft). Svetovna vojna jih je razpršila, in po vojni njim ni bilo mogoče plačevati in vzdrževati njih pravic do pokojnine, nekateri rzaadi nevednosti novih zakonov tukajšnjih skladnic, in drugi zaradi deviznih težkoč, katere so nastale po vojni med Nemčijo in Jugoslavijo. Da bi se vsem tistim pomagalo, kateri niso po svoji krivdi izgubili pravic do njih upokojnine (rente), bi bilo nujno potrebno, da bi se naša merodajne oblastva zavzela za primerno posredovanje z nemškimi oblastmi, da bi se dotičnim pomagalo.

Tukajšne delavske razmere so se pod vodstvom Hitlerjevim mnogo zboljšale. Brezposelnost je večji del ponehala. Tudi naši rojaki se pri tem ne zapostavljajo in je že večina rojakov zopet zaposlenih. Zaslužek odgovarja draginji — in zadovoljnost je med tukajšnjimi delavci. —

Precejšnje število starejših rojakov in rojakinj, kateri so po novem zakonu le kratek čas bili zavarovani, so zaradi male pokojnine zelo revni, in tudi z naše strani pomoči potrebni. Prosi se naše socialno ministrstvo, da se zmisli tudi na revne, da se dovolijo v to svrho večji krediti, da bi bilo mogoče najbolj ubogim pomagati. Prošnje za podpore revnih in onemoglih leže že pol leta in več, katere se zaradi pomanjkanja kreditov ne morejo odobriti, kar nam kralj. konzulat vedno poroča.

Jug. narodno društvo »Domovinski zvon«, priredi na 25. 9. 1938 ob 17. uri *vinsko trgatev* v Stenševi dvorani, Gladbeck, Landstr. Igrala nam bo društvena godba. Prireditev bo po pravem slovenskem vzorcu, kakor lansko leto. — Vabimo tudi vse rojake iz okolice.

Na 13. novembra priredi narodno društvo »Domovinski zvon« gledališko igro »Beraška princezinja« tudi v Stenševi dvorani. Igri, katera je pod vodstvom režiserja in roj. Tomaža Kambiča in tudi drugih dobro izvežbanih naših rojakov, bo zelo zanimiva in v kulturnem smislu poučna. Pridite gledat — tudi od daleč.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, štev. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Roparskega napadalca so prijeli

Trebnje, v septembru

V okolici Trebnjega na Dolenjskem se je pojavil v nedeljo mlajši postopač, ki je popival po gostilnah v družbi neke ženske. Nanj so kmalu postali pozorni domačini, ki so opozorili na sumljivi parček tudi orožnike. Ko je ženska nekam odšla in je bil sumljivi moški sam na cesti, je pristopil k njemu orožnik, ki ga je povabil s seboj na orožniško postajo, kjer so spoznali v njem že dolgo zasledovanega roparskega napadalca in vlomilca Ivana Bakšeta iz Šmalčje vasi pri Št. Jerneju na Dolenjskem. Bakšeta so včeraj orožniki iz Trebnjega vklenjenega odvedli v Ljubljano, kjer so ga izročili policijski upravi. Bakše je bil med napadalci, ki so se lotili 26. julija zvečer na Šmartinski cesti v Ljubljani krošnjarja Nikole Makarja ter ga oropali. Roparja sta se polastila njegove listnice s 5700 din, ki jo je imel v notranjem žepu, nato pa sta mu vzela še dva kosa manufakturnega blaga. Vsega izčrpanega Makarja sta pustila na cesti, sama sta pa pobegnila nazaj proti mestu in zavila kasneje nekam čez polje. Sled za njima je vodila na Štajersko, kjer so ju tudi iskali več tednov. V začetku avgusta so nekje v okolici Maribora jztaknili prvega napadalca v osebi nekega Maksa Koglerja, od katerega so zvedeli tudi ime drugega roparja, ki je bil Ivan Bakše. Ta pa se ni dal tako lahko ujeti. Za nekaj časa se je najbrž umaknil na Hrvatsko, potem se je klatil po Dolenjskem, naposled pa se je spet pojavil v Ljubljani. Tu se je sprijatelijl z neko žensko, pri kateri se je skrival. Potem je zopet izginil na Dolenjsko, kjer se je vendar ujel.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Češplje v salicilu. V lonec deni en liter vode, eno kilo sladkorja, eno žlico salicila in osminko litra špirita (90%). Ko zavre sladkor, stresi toliko češpelj noter, da ni pregosto in naj prevre. Ko češplje svojo prvotno barvo izgubijo, oziroma izpremene, so kuhane. Sedaj poberi češplje v segret kozarec in ko sladkor spet zavre, stresi noter druge češplje, tako da skuhaš vseh pet kil češpelj. Ko so vse češplje skuhane, polij preostalo tekočino po češpljah v kozarce in drugi dan zaveži in shrani.

Brusnice v sladkorju. Brusnice operi (eno kilo) in jih kuhaj v pol litra dalje, da postanejo čisto goste kakor mezga. Še tople napolni v kozarec, drugi dan pa zaveži s pergamentnim papirjem.

Zeleni paradižniki v kisu. Zelene in trde paradižnike operi in posuši na rešetu. Nato jih naloži v pripravljeno steklenico. Vmes deni nekaj olupljenih šalotk ali drobne čebule in nekaj zelenih paprik, na vrh daj dve pesti soli, en lavorjev list in nekaj zrn popra. Nato zalij paradižnike s prevrelim in ohlajenim kisom (kisom za ukuhavanje). Drugi dan steklenico zaveži in shrani na suhem, hladnem in temnem prostoru. Taki paradižniki so primerni zlasti pozimi namesto kislih kumaric. Lahko pa jih tudi pripraviš kot solato, če jih zrežeš in naliješ nanje malo olja.

Praktični nasveti

Kako osnažimo spotene barvaste obleke. Ako hočemo osnažiti pod pazduho spoteno barvasto obleko, se moramo prepričati, če blago ne gre ob barvo. Potem položimo spoteni del na bombažasto krpo in osnažimo z bencinom maščobo potu. Nato zmešamo dva dela amonijaka z mlačno vodo in dobro prepojimo s krpo ali gobo spoteni del obleke, da se lepo osnaži. Paziti pa moramo, da posebno robove, do koder je bila obleka spotena, temeljito osnažimo. Če pa je pot obleke pod pazduho že toliko razjedel, da so videti spoteni robovi kakor luknjičasti, se čiščenje ne izplača, ker se obleka raztrga. Ako je pa trpela barva obleke, dobiš v trgovini tako zvano mastno barvo, s katero lahko popraviš zbledelo obleko.

Da med suhe gobe ne zaidejo črvi, moramo sušiti le gobe, ki so popolnoma nečrvive in trde, ker le take gobe se lepo držijo in so kuhane okusne. Spraviš pa gobe najbolje v vrečici iz tanke tkanine, katero obesiš na suh in zračen prostor.

Shranjevanje sadja. Ako hočemo spraviti zdaj jeseni jabolka in hruške za zimsko zalogo, moramo porabiti le pozne zimske vrste, ki se seveda najdelj držijo. Ko torej dobimo taka jabolka ali take hruške ali če jih imamo na lastnem vrtu, jih najprej denemo na kup v zračen in suh prostor. Pri tem moramo paziti, da se sadje ne obtolče, ker tedaj ni za daljšo hranitev. Ko je sadju tako izhlapela vlaga v teku enega do dveh tednov, ga še enkrat preberemo in le lepe in trde sadeže zložimo na deske ali remelce v suhi in hladni shrambi tako, da so peclji zgoraj. Tako ostane sadje v položaju, kakor je raslo, in se dolgo drži, ne da bi začelo gniti.

Obiranje sadja. Pri obiranju sadja, zlasti hrušk in jabolk, moramo pazljivo postopati, da se nam ne obtolče, ker tako obtolčeno sadje hitro zgnije in se tudi ne proda dobro. Zato sadje vsekakor obirajmo z roko in ga ne otresajmo ali pa celo s palico klatimo.

Jekleni zidovi varujejo Evropo

Neki angleški časnik je te dni objavil zanimiv članek o tako imenovani Maginotovi črti, ki kot silen trdnjavski ščit oklepa vso vzhodno francosko mejo ob Nemčiji. Za članek je dala povod velika napetost zadnjega časa v Evropi, ko je vse pričakovalo, kdaj bo zaradi sudetskih Nemcev vzplamtel znova svetovni vojni požar. S tem člankom so hoteli prinesti vsaj nekaj pomirjevalnega duha vsem tistim, ki bi bili v primeru nove vojne gotovo prvi napadeni, in bi se takorekoč v trenutku znašli na bojišču. Vsak, kdor bi ga bral, naj bi bil sveto prepričan, da ne obstoji nobena nevarnost pred nemškim napadom niti na vzhodu niti na zahodu, kajti obrambni ščit Maginotove črte tvori pas, preko katerega ne bi mogel priti živ niti en vojak. Takole je opisana ta slovita Maginotova črta:

Jekleni zid tvori

velikanski lok potegnjen čez sredo Evrope

Od Dunkerque-a ob belgijsko-francoski meji pa do Švice zdolž francoske meje se vije ta pas. Pa ne samo na zahodu. Tudi ob vzhodni nemški meji oklepa takšna jeklena črta Rusijo od severa do Črnega morja. To je zid miru, ki naj bi preprečeval vsake osvajalske težnje, zid, ki brani, da bi preko njega vdrla tuja vojska na svoj osvajalni pohod. Ta zid je neviden. Toda kljub tej svoji nevidnosti je spremenil velike evropske pokrajine v prave otoke. O tem obrambnem oklepu ne ve nihče drugi ničesar kot le oni, ki so bili zaposleni pri njegovi graditvi. Vojaški strokovnjaki pravijo, da je tako imenovana Maginotova črta najbolje zamišljena od vseh drugih obrambnih utrdb, ki jih grade z mrzlično naglico danes že skoraj ob sleherni meji. Zdi se, kakor da je to zamisel pisatelja fantastičnih romanov iz daljne bodočnosti. Toda to ni nikak privid, pač pa že prava resničnost.

Vsa Maginotova črta se razteza od Dunkerque-a do švicarske meje

v daljavah 900 km

Teče preko visokih gora in se zgublja ob Ženevskem jezeru. Človek komaj zapazi ta jekleni oklep, čeprav stoji na njem. Ves je pod zemljo, le male kopice, posejane na sto metrov, redko druga od druge, čepe nad pokrajino. Iz njih pa štrle strahotne cevi močnih topov, pripravljene vsak trenutek, da začno bruhati ogenj na sovražnike. Ti topovi so tako razvrščeni, in njihove cevi tako usmerjene, da ni nikjer mesta, preko katerega bi se mogel pretihotapiti sovražnik čez to črto. Niti en vojak ne bi ostal živ. V primeru vojne bi te topove polnili stroji, električna sila bi igrala vlogo strelca. Treba bi bilo le pritisniti na gumb in že bi številna topovska grla zagrmela smrtonosno pesem, le steklene oči daljnogledov bi kukale nad zemeljsko površje.

Ljudje v teh trdnjavah so popolnoma varni

V mirni dobi šteje posadka, ki je skrita v teh podzemskih utrdbah, 100.000 mož. Na daljavi 900 km je 14.000 glavnih topovskih gnezd. Ljudje, ki nadzorujejo delo topov, so skriti globoko pod zemljo ter popolnoma varni. Do njih ne morejo prodreti krogle, granate, bombe ali strupeni plini. Tudi če bi tri najtežje granate, kar jih je do danes izmislila moderna vojna tehnika, padle na isto mesto in v istem trenutku, ne bi mogle prebiti meter debelega in z jeklom obdanega betonskega zidu. Tudi plin ne bi mogel do posadke. Zračni pritisk je v teh podzemskih trdnjavah precej večji kot na površini. To enostavno sredstvo preprečuje, da bi plin prišel v podzemske rove. Zato vojakom ni treba plinskih mask. Nobena, še tako močna eksplozija, ne more poškodovati telefonskih zvez in električnih kablov, preko katerih elektrika prenaša poročila in silo. Vsaka žica je zavarovana s pet metrov debelim zidom. In za vsak primer je napeljana še rezervna žica. Nobene nevarnosti tudi ni, da bi krogla udarila skozi odprtino za topovsko cev in da bi ubila vojaka za topom. Takšne možnosti ni, ker tudi resničnih odprtin za topovske cevi ni. Topovi se obračajo po posebnem sistemu armiranih plošč, vojaki pa ne polnijo topov sami, pač pa jih polnijo posebni stroji. Človek jih samo nadzoruje.

S topovi upravljajo le artilerijski častniki, ki so daleč od topov proč, na drugem koncu utrdbe ter neprodušno zaprti. Pokrajino pred seboj gledajo z daljnogledi. Kadar častnik preceni, katero mesto je treba obsuti z granatami, pritisne na gumb ter opozori vse druge podrejene častnike na nevarno mesto. In že opravi toča granat temeljito svoj posel.

Da ne bi topovski dim kvaril vzdušje, je nad vse dobro preskrbljeno za zračenje. Topovske cevi se tudi samodelno hlade.

Topovi morejo streljati v vseh smereh. Povrhu pa jih branijo še težke strojnice, ki so tako postavljene, da se niti enemu vojaku ni mogoče približati utrjeni črti.

Maginotovega zidu ni mogoče zavzeti

Pa so kljub temu pri graditvi računali tudi na ta primer. Če bi sovražnik zavzel en sam del utrdbe ali eno topovsko gnezdo, je vse preskrbljeno tudi za to, da se ta del takoj izključi iz celotne utrdbe prav tako kakor na primer izključijo oni del ladje, skozi katerega je začela vanjo vdirati voda. Če bi se to zgodilo, bi vojak v kakih 30 km oddaljenem zaledju pritisnil na gumb in pognal v tem trenutku zavzeti del utrdbe v zrak z vso posadko vred.

Do 30 metrov globoko pod topovskimi gnezdi so skriti vojaki, ki upravljajo s topovi. Tu imajo svoje postelje, kuhinjo, radio, telefon in dva rezervna topova, ki jih posebni stroji spet lahko v primeru potrebe postavijo na njihovo mesto vrh obrambne črte.

Vsako topovsko gnezdo nadzorujejo trije možje. V primeru vojne bodo ostali ti trije možje na svoji postojanki tri dni. Imeli pa bodo hrane za vsak primer tudi za dalj časa. V podzemski utrdbi Maginotove črte so posebni hodniki, po katerih bodo mogli vojaki z ene na drugo stran utrdbe, kjer bodo bolj nujno potrebni. Nihče tega premeščanja čet ne bo od zunaj mogel opaziti.

Tudi nepričakovan sovražni napad — nemogoč

V vojni dostikrat prinese temu ali onemu uspeh iznenadenje. Toda, ali je takšno presenečenje na Maginotovi črti sploh mogoče? Vojaški strokovnjaki, ki so si zamislili ta nepremagljiv obrambni zid, pravijo, da ni. Nevidne oči branijo to črto več kilometrov daleč. Ponoči gosta mreža infra-rdečih žarkov prepleta vso okolico utrdbe. Če bi se kdo približal s katerekoli strani, bi moral zadeti v to nevidno mrežo. V tem trenutku pa bi že zapeli opozorilni zvonci po vseh topovskih kopicah. Daljnogledi periskopi preže na neštetih mestih, kje se bo pojavil sovražnik. Alarmni zvonci spravijo v trenutku posadko v pripravnost. Niti ptič ne bi mogel preleteti te obmejne utrdbe, da ga ne bi opazili in da ne bi že zvonili zvonci.

Kakšna je trdnjava pod zemljo

Za artiljerijo so cele trdnjave, 30 do 50 m za njo, spojene s predori do prvih postojank. Povprečna širina Maginotove črte znaša okoli 50 km. To torej ni nikak ozek pas, ki bi ga sovražnik mogel kar tako zavzeti. Moč tega »zidu miru« je v njegovi širini. Posamezni deli zidu so tako pazljivo skriti v zemlji, da se niti sanjati ne more, odkod bo začel nenadoma streljati nanj kak top. Ob notranjem robu pasu so nazadnje še ogromne trdnjave. To so kompletne podzemske vojašnice. Do njih vodijo po več kilometrov dolgi podzemski hodniki. Približno predstavo o širini teh hodnikov človek dobi, če pomisli, da so po njih speljane dvotirne proge, po katerih električne lokomotive vozijo municijo in druge vojaške potrebščine.

Vsak del trdnjave je preskrbljen s toplo in mrzlo tekočo vodo. Zračenje je skrajno izpopolnjeno. V posebnih prostorih so ogromne zaloge hrane. Če bi bila takšna trdnjava kdaj odrezana od ostalega sveta, bi mogla še kljub temu zdržati mesece in mesece, ker bi imela dovolj streliva, za vojake pa dovolj hrane. Ta hrana pa je namenjena tudi za civilno prebivalstvo, ki bi se v primeru vojne zateklo v podzemske trdnjave Maginotove črte. Vzdolž vse te črte je vse polno prostorov, v katerih bi moglo najti zavetišče po 10.000 civilistov. Tudi ta zavetišča so popolnoma varna, ker do njih ne more prodreti niti najtežja granata ali bomba.

Osvajalnih vojn ne bo več

V primeru napada bi na mah ugasnile vse luči, le v topovskih gnezdih bi svetile male električne svetilke. Istočasno pa bi že začeli voziti posebni podzemski vlaki vedno novo strelivo. Napad bi bil brez dvoma v najkrajšem času zadušen.

Takšna je v glavnih obrisih francoska Maginotova črta. Prav takšna pa je zgrajena tudi na nemški strani te meje, nič drugačna tudi vzdolž sovjetske in češkoslovaške meje. To je torej jekleni zid, ki varuje evropski mir.

Tisoči žrtev pri kopanju Panamskega prekopa

Panamski prekop so začeli graditi že pred davnimi leti. Delo je tedaj prevzel Ferdinand Lesseps, inženjer Sueškega prekopa. Mož je kot izkušen inženjer dobro poznal težkoče tega dela, vendar jih je zelo podcenjeval. Zemska ožina, široka kakih 60 kilometrov, je bila skalnata in tudi močvirnata in je imela najbolj nezdravo podnebje sveta.

Ko je bilo Lessepsu 75 let, je prvikrat zasadil lopato v to zemljo. Spočetka je bilo za delo določenih 300 milijonov frankov. Iz vseh delov sveta so dovažale ladje trume delavcev. Kmalu je zadonela pesem dela po pragozdu, ki so ga krčili, in z močvirja, ki ga je bilo treba prekriti. Prvi denar je kaj kmalu skopnel. Toda Lesseps ni bil samo izurjen inženjer, marveč tudi odličen denarnik, in je kmalu dobil nove, jako izdatne vire denarja.

Pozivi, naj ljudje kupujejo delnice Prekopne družbe, ki so zlasti v njegovi domovini Franciji prišli v sleherno hišo, pa niso ničesar povedali o strahotnem umiranju v tem panamskem peklu. Rumena mrzlica je pobirala tisoče delavcev. Najživahnejše delavce je posekala včasih že v nekaj dneh. Takrat še ni bilo znano, kaj povzroča to strašno bolezen. Komu se je le kaj sanjalo o komarjih, katerih podnevi med delom niti ni nihče opazil! V bolnišnicah so postavljali noge postelj v velike sklede, da bi tako varovali bolnike mravelj, pa so s tem nevede in nehote napravljali še več kotišč za te nevarne komarje. Zamorcev se rumena mrzlica skoro ni nič lotevala, a tem bolj je pobirala Evropejce. Umirali so, kakor so prihajali, kar v trumah.

Prekop so navzlic vsemu kopali dalje. Ob krajih pa so se neskončno daleč raztezala pokopališča. Z novim denarjem so prihajale nove žrtve. Čez nekaj dni so potrošili že poldrugo milijardo zlatih frankov, a l. 1895 se je zgodilo, da se je prekop zadušil v močvirju, in vse delo se je opustilo. Nešteto francoskih varčevalcev, ki so vtaknili svoj denar v delnice Prekopne družbe, je utrpelo veliko škodo. Nešteto družin je objokovalo mrtve svojce.

Lesseps je umrl. Več let se ni nihče več brigal za Panamsko zemsko ožino. Spet so se tam raztezala močvirja, spet je zagospodoval pragozd. Nato je vzela Amerika gradnjo prekopa v roke.

V Havani, kjer je že od nekdaj divjala rumena mrzlica, so začeli v začetku tega stoletja govoriti o čudaku, ki baje ni bil čisto pri pameti, o nekem doktorju Findlayu. Ta je začel trditi, da je rumena mrzlica v zvezi s komarji. Naposled je to izvedela neka ameriška vojaška komisija in je začela raziskovati mnenje doktorja Findlaya. Junaško so se ponudili zdravnik in usmiljenke za preizkuse. Pomrli so, vendar so s svojo smrtjo rešili desettisočem življenje. Havana se je začela boriti zoper kotišča komarjev in se je na ta način razvila v veliko mesto.

Američani so se pri nadaljevanju gradnje prekopa okoriščali z izkušnjami, ki so jih dobili v borbi zoper komarje. Niso seganjali vojske delavcev kar tako v kužno podnebje in jih puščali umirati, marveč so zmerom prej poslali tako zvano protimrzlično brigado zoper mrzlico na dotična mesta. Brigada se je spustila v boj s komarji. Jezera, luže, jarke in zamočvirjene pokrajine so polivali z mešanico petroleja in karbola, da so tako pomorili ličinke komarjev. Nato so še vse polili s petrolejem in zažgali.

Protimrzlična brigada se je temeljito vojskovala. Od l. 1906. ni bilo nobenega primera rumene mrzlice več. Tega leta se je začela gradnja ob jezovih. Nadaljevalo je 35.000 ljudi tisto delo, ki ga je bilo začelo 100.000 delavcev, pa jim je rumena mrzlica izpulila lopato iz rok. Leta 1914., to je 34 let potem, ko se je lopata prvikrat zasadila v to zemljo, je bila gradnja končana in porabljene so bile tri milijarde zlatih frankov. Panamski prekop so kar na tiho odprli, saj se je prav takrat začela svetovna vojna.

× **Italija proti samcem.** Italija napenja vse sile, da bi povečala število rojstev. Že zdaj so davki, ki jih morajo plačevati samci in samice, večji od davkov, ki jih plačujejo družine z otroki. Toda to še ne zadostuje in italijanska vlada se pripravlja na nove ukrepe proti neporočenim državljanom. Ti ukrepi izvirajo iz izkušnje, da se ljudje na kmetih ženijo in množe bolj kakor po mestih. Zato namerava italijanska vlada izdati poseben zakon, po katerem bo v mestih z nad 50.000 prebivalci fantom in dekletom prepovedano bivanje čim dosežejo starost 25 let. Praktično bi to pomenilo, da bi se moral fant s 25 leti odločiti, da se bodisi oženi, ali pa zapusti svoje rojstno mesto in poklic ter si poišče novega. Ta ukrep je sicer zelo strog in v naših razmerah težko razumljiv.

× **Neprijetna vožnja z letalom.** Letalo, ki vzdržuje letalsko zvezo med Parizom in Bukarešto, je nedavno proti večeru odletelo iz Beograda. Ko je priletelo že v mraku na obronke Karpatov, so se začeli zbirati debeli deževni oblaki. Letalo je namreč priletelo nad tisti kos gorovja, koder so prepogosto nevarni zračni pojavi. Letalo je zaplulo v tak prostor, da je dobilo od zračne struje sunek od spodaj, a takoj nato sunek od zgoraj. Pilot je ostal na svojem mestu, ker je bil privezan, a radiotelegrafista, ki je skrbel za zvezo s postajami in za pravo smer poleta, je vrglo ob strop in nato v potniško kabino. Letalo pa je ta čas nevzdržno padalo navzdol, ker je sunek pritisnil bencin o bstrop rezervoarjev ter motorji niso dobivali netiva. K sreči je na višini okrog 100 m nastopil preobrat ter je letalo dobilo sunek od spodaj, da so motorji začeli brneti, a letalo se dvigati navzgor. S tem je bila preprečena tudi katastrofa. Kljub temu pa so se vsi potniki močno pobili, ker jih je nekajkrat vrglo ob strop. Letalo pa zaradi svoje trdne konstrukcije ni utrpelo nobenih poškodb.

× **Ure padajo iz letal.** Na novovrsten način preizkuša neka tovarna ur v švicarskem mestu Neuveville kakovost svojih izdelkov. Ob navzočnosti in pod nadzorstvom mnogih izvedencev je dala iz sportnega letala metati svoje ure iz višine 200, 300, 500 in 800 m na tla. Izkazalo se je, da je kakovost njenih ur izvrstna, kajti čeprav so pri padcu na letališče v Dübendorfu na zunaj dobile kakšno poškodbo, so tekle dalje. Celo pri tistih urah, ki so padle na ceste in si pokvarile ohišje ter so jim kazalci odskčili, je kolesje ostalo nepoškodovano. Ure te tovarne pa imajo nedrobljiva stekla in ohišje iz posebnega jekla, ki mu tudi močni sunki ne škodujejo mnogo. Fini notranji sestavni deliso pa tako zaščiteni, da se ne morejo lomiti in kriviti.

× **Za 70.000 din kupil cel otok.** Na naš Jadran prihaja zadnje čase vedno več Angležev, navdušenih zlasti za otok Hvar, kjer je zelo ugodno podnebje. Otoček Malinkovac v bližini Hvara je znan po svojih izrednih naravnih lepotah. Ta otoček je oddaljen od mesta Hvara komaj dobro morsko miljo. Nanj je zahajal že pred leti londonski bogataš Selfridge, ki ima v Londonu ogromno trgovino, v kateri je zaposlenih okrog 15 tisoč nameščencev. Letos je kupil otoček Malinkovac od skupine kmetov za 70 000 din. Na otočku je lep borov gozd, kjer bo zgradil Anglež vile, obenem pa bo uredil obalo, kjer bo imel za pristanišče.

× **200 let bo živel.** Angleški zdravnik Berge je nedavno predaval londonskim časnikarjem, kako bi ljudje mogli dočakati 200 let, in je pokazal tudi zgled kot potrdilo svojih naukov. Doktor Berge trdi, da ne živimo naravno, in predvsem, da se prehitro razvijamo; krivdo pa noši naša prehrana. Njegova pot se odlikuje z zmernostjo. Jedli naj bi le orehe, mleko, sadj ein kruh. Pravi, da je to povsem zadosti za naraven, počasen razvoj človeka. Vse drugo, pa da je slabo. Njegov sin — kot zgled njegovih poskusov — je videti komaj starejši ko 18 mesecev in vendar ima že 4 leta. Ko mu bo 30 let, pravi dr. Berge, bo šele toliko razvit, kotsmo mi že pri 20. letih, in ko se pri nas s 50. letom pokaže že sestop, ne bo njegov sin dosegel niti do viška razvoja. Ker pa je tudi smrt biološki dogodek in zavisi od kakovosti naših celic, zato upa učeni oče, da bo njegov sin doživel najmanj dve sto let.

× **Vrednost meteorjev.** Največ meteorjev pade na zemljo v Severni Ameriki in Srednji Afriki. Njihovo število je pa dosti večje, kakor si človek misli, ker padejo meteorji po večini v samotnih krajih na tla ali pa se zarijejo v zemljo ali potopijo v morje in jih nihče ne vidi. Neki švedski strokovnjak je natančno dognal, iz česa sestoji kak meteor. Če bi človek začel izrabljati te snovi, bi si nagrabil zaklade. Meteor v Arizoni, ki tehta milijon ton, sestoji iz 92 odst. železa in 8 odst. niklja. Za obe kovini bi dobili 20 milijonov din. V Afriki že dolgo pridno iščejo padle meteorje in jih skušajo izrabiti.

× **Svojevrstne kupčije.** Zanimivo je, da vlada v nekaterih avstrijskih gospodarskih panogah trenutno svojevrstna živahnost, ki je v zvezi z izseljevanjem židov. Židovski izseljenci, kakor znano, ne morejo iznesti iz Avstrije svojega premoženja in zato skušajo vzeti s seboj čim več predmetov, ki se priznavajo kot prtljaga. Tako kupujejo židje obleke in čevlje, perilo, sportne predmete, ure in zlatnino itd. Povpraševanje po žepnih ni zapestnih urah se je tako povečalo, da so se pri trgovcih zaloge že občutno zmanjšale in mnogi trgovci nemorejo tako naglo dobaviti novega blaga.

× **Usoda sultanovih ljubic.** Pri čiščenju Marmorskega morja na obali Zlatega roga v Carigradu so našli 40 do 50 metrov pod morsko gladino, mnogo človeških okostij. Potapljači so dognali, da je tu kar velikanska grmada popolnoma ohranjenih človeških okostij. Spočetka so vsi mislili, da so to pač žrtve kake potopljene ladje. Natančnejša preiskava pa je pokazala, da so imeli nekateri okostnjaki okove na rokah in težke železne uteži na nogah, nekateri pa so bili zašiti v vreče in obteženi s kamenjem. S tem pa je bilo tudi dognano, da so odkrili sledove strahotnih zločinov na debelo. Toda policijski preiskavi ni bilo moči ničesar pojasniti, tako da je bila oblast prisiljena izdati javen poziv, naj se oglasijo tisti, ki bi jim bilo o tej grozni najdbi kaj znanega. Na ta način se je stvar zares začela jasniti. Oglasilo se je več raznih oseb, ki niso bile nič v stiku druga z drugo, in ki so bivale nekoč na dvoru sultana Abdula Hamida. Vse te osebe so odločno izjavile, da so vsi najdeni okostnjaki pozemski ostanki odalisk, žensk iz sultanovega harema. Ta zloglasni samohotnež je imel navado, da je svoje odaliske pometal v morje, čim se jih je bil naveličal. Okostnjake so natančno anatomsko preiskali, in preiskava je dognala, da so okostnjaki zares okostnjaki ženskih oseb in sicer v starosti med 20. in 40. letom. Koliko človeških življenj je bilo tako uničenih, sploh ni moči določiti. Doslej so našli 25 popolnoma ohranjenih okostnjakov. Morsko dno pa je na tem kraju kar posuto s človeškimi kostmi.

× **Hudič belega moža.** Vsako leto imajo domačini na otoku Cejlonu obredne plese, s katerimi izganjajo zle duhove. Letos se hočejo spraviti žreci in čarovniki na posebno hudega duha, na »hudiča belega moža«, ki je prispel na otok baje z ladjama belih mož. Smatrajo ga za odgovornega za vso kolero, črne koze, kugo, možganska vnetja in druge bolezni, ki razsajajo letos na Cejlonu. Da ga preženejo, je treba še posebno hudih čarov in ceremonij.

IZDATNA POMOČ

Kuharica Micika: »Danes se mi je v kuhinji tako mudilo, da sem razbila dva krožnika.«

Kuharica Rezika: »Ja, kaj vam vaša gospa pri tem nič ne pomaga?«

Kuharica Micika: »Pa še kako! Sama je razbila kar tri...«

NAGLUŠNI!

VIBRAPHON

nov pripomoček za sluh prak tično NEVIDEN neelektričen nobene žice, brez baterije ni kake pritikline. Zdravniško pre izkušen in priporočen. Zahte vajte takoj brezplačno prospek te in pogoje za

30-dnevno preizkušnjo

APARATI VIBRAPHON
(Dep. 18. c.), Zagreb, Boškovićeva 3.

Mali oglasi

POHIŠTVO

spalne sobe, kuhinjske opreme, stolce in vse tapetniške izdelke dobavlja solidno zajamčeno »OBNOVA« F. Novak, Maribor, Jurčičeva ulica 6.

VINOGRADNO POSESTVO

kupim. Ponudbe z opisom in ceno na upravo »Domovine« pod »Vinograd«.

KROJAČ

dobi v najem trgovino s krojaškimi potrebščinami (manufakturo) Naslov pove uprava »Domovine«.

DEKLETA!

Nekaj popolnoma novih prvovrstnih šivalnih strojev z 20letno garancijo prav poceni (tudi na obroke) naprodaj pri »Promet«, Ljubljana (nasproti Križanske cerkve)

UČENCA

pridnega in zanesljivega z najmanj 2 do 3 razredi srednje šole sprejme takoj v uk Stanislav Reicher, trgovec, Sv. Barbara v Halozah.

PRODAM

zaradi smrti lepo arondirano kmečko posestvo v izmeri 30 oralov. Posestvo obstoji iz njiv, travnikov, pašnikov in gozda z zidano stanovanjsko hišo. dveh kozolcev in gospodarskega poslopja za ceno 45.000 Din. Kupnine je treba plačati polovico takoj ostanek se lahko plačuje več let. Posestvo je oddaljeno poldrugo uro od trga Sevnica. Vsa natančnejša pojasnila daje Senica Josip, posestnik in župan, Zabukovje pošta Sevnica.

POSOJILO

kratko, in dolgoročno hipotekarno na sreska mesta, po 7% obresti, kmetom za gospodarske potrebe po 6% obresti, nabavlja Central, Zagreb, Bregovita 7.

2.500 DIN POTREBUJETE,

da zaslužite 1.000 din mesečno Pišite. »Anos«, Maribor, Orožnova ulica.

OSVETA INDIJSKE BOGINJE

je novi velik ljubezenski roman, ki ga je pravkar začel prinašati »Družinski tednik«. Zahtevajte brezplačno številko na ogled »Družinski tednik« — Ljubljana, Gregorčičeva 27.

En sam dinar

Vam lahko včasih reši vse imetje

— če porabite ob pravem času en dinar več, da si ohranite nekaj tako dragocenega kot je Vaše perilo. Ne varčujte pri milu, ker samo izdatno in blago milo temeljito odpravi nesnago in varuje Vaše dragoceno perilo.

SCHICHTOVO TERPENTINOVO MILO

pere bleščeče belo

Harmonike vseh tip in vrst po tovarniških cenah, dobite v domu glasbe R WARBINEK, Ljubljana, Miklošičeva c. 4. pri Frančiškanski cerkvi

Lep spomenik — dar pokojnim
Ogled spomenikov dolžnost interesentov
Stalna razstava — nizke cene
FRANJO KUNOVAR,
kamnoseštvo
Tel. 49-09.
Sv. Križ — Ljubljana

Oglašujte v »Domovini«

NOVOST!

SAMO DIN 49.50

St. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s pismeno garancijo

Din 49.50

Štev. 62.301 ista s osvetljenimi kazalci in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje zastonj in poštnine prosto

H. Suttner

Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Kmetska posojilnica

ljubljanske okolice, reg. zadr. z neom. zav. v Ljubljani, Tyrševa c. 18.

Nove vloge

vsak čas razpoložljive obrestuje po 4%

vloge proti odpovedi po 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost * Otvarja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle * Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod!

Izdaja za konzorcij »Domovine« Josip Reisner. Urejuje Filip Omladič. Za Narodno tiskarno Fran Jeran.